A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2010. december 15.*

A T-427/08. sz. ügyben,

a **Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR)** (székhelye: Brüsszel [Belgium], képviseli: P. Mathijsen ügyvéd)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviseli kezdetben: X. Lewis és F. Ronkes Agerbeek, később: F. Ronkes Agerbeek és F. Castilla Contreras, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

* Az eljárás nyelve: angol.

támogatja:

a **Richemont International SA** (székhelye: Bellevue [Svájc], képviselik: J. Ysewyn ügyvéd és H. Crossley solicitor),

beavatkozó,

a felperes által a COMP/E-1/39097. sz. ügyben benyújtott panaszt elutasító, 2008. július 10-i C(2008) 3600 bizottsági határozat megsemmisítése iránti keresete tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács),

tagjai: Czúcz O. elnök (előadó), I. Labucka és K. O'Higgins bírák,

hivatalvezető: K. Pocheć tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2010. február 3-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita alapját képező tényállás

1 A felperes, a Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) olyan nonprofit egyesület, amelyet a független órások érdekeit képviselő, hat tagállamból származó hét nemzeti egyesület alkot.

2 2004. július 20-án a felperes panaszt nyújtott be az Európai Közösségek Bizottságához több óragyártó vállalkozással (a továbbiakban: svájci óragyártók), köztük a beavatkozóval szemben, amelyben azt állította, hogy e vállalkozások megállapodtak vagy összehangolták magatartásaikat, illetve megtagadták a független órások pótalkatrészekkel való ellátásának folytatását, és ezzel visszaéltek erőfölényükkel.

3 2005. április 28-i levelében a Bizottság tájékoztatta a felperest a panaszra vonatkozó ideiglenes álláspontjáról (a továbbiakban: ideiglenes álláspont). Azt írta, hogy a vizsgálata során nem talált bizonyítékot arra, hogy a luxusóragyártók összehangolták magatartásaikat vagy megállapodtak. Ezenfelül úgy vélte, hogy a javítási és karbantartási szolgáltatásoknak nincs önálló piaca, hanem e szolgáltatások nyújtása a luxusórák

piacának velejárója, amely piac fokozottan versenypiaci jellegű. Ebből következően megállapította, hogy a panaszban szereplő tények nem sértik az EK 81. cikket és az EK 82. cikket.

4 2005. július 20-i levelében a felperes a Bizottság elé terjesztette az ideiglenes állásponttal kapcsolatos észrevételeit, amelyekben fenntartotta azt a véleményét, hogy a pótalkatrészekkel való ellátás folytatásának a svájci óragyártók általi megtagadása a közösségi versenyszabályok megsértését jelenti.

5 2007. december 13-i levelében a Bizottság arról tájékoztatta a felperest, hogy a Bizottság által az [EK 81. cikk és az EK 82. cikk] alapján folytatott eljárásokról szóló 2004. április 7-i 773/2004/EK bizottsági rendelet (HL L 123., 18. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 3. kötet 81. o.) 7. cikke (1) bekezdésének megfelelően, a felperes által a panaszában és más észrevételeiben előterjesztett ténybeli és jogi körülmények vizsgálatát követően fenntartja azon előzetes álláspontját, amely szerint nem áll fenn az állítólagos jogsértésekre vonatkozó vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek. 2008. január 30-i levelében a felperes erre azt válaszolta, hogy fenntartja eredeti álláspontját.

6 2008. július 10-én a Bizottság elfogadta a C (2008) 3600 határozatot, amelyben az állítólagos jogsértésekre vonatkozó vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek hiányára hivatkozva elutasította a panaszt (a továbbiakban: megtámadott határozat).

7 A Bizottság a szükséges közösségi érdek hiányára vonatkozó ezen megállapítását négy fő megfontolásra alapította.

8 Először is azt állította, hogy a panasz legfeljebb korlátozott méretű és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra vagy piaci szegmensre vonatkozik (a megtámadott határozat 8. pontja).

9 Másodszor hozzátette, hogy a rendelkezésére álló információk alapján nem lehet arra a következtetésre jutni, hogy a svájci óragyártók versenyellenes megállapodást kötöttek, vagy versenyellenes módon összehangolták magatartásaikat, konkrétabban véve pedig valószínűtlen, hogy az általuk létrehozott szelektív elosztórendszerek nem tartoznak az [EK 81. cikk] (3) bekezdésének a vertikális megállapodások és összehangolt magatartások csoportjaira történő alkalmazásáról szóló, 1999. december 22-i 2790/1999/EK bizottsági rendeletben (HL L 336., 21. o., magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 364. o.) biztosított csoportmentesség hatálya alá (a megtámadott határozat 43. pontja).

10 Harmadszor a Bizottság arra hivatkozott, hogy megvizsgálta a luxus- és presztízsórák elsődleges piacát, valamint megvizsgált két utópiacot, nevezetesen az említett órák pótalkatrészeinek, illetve javítási és karbantartási szolgáltatásainak piacát, és első látásra arra a következtetésre jutott, hogy e két utópiac nem önálló piac, ennélfogva semmilyen erőfölény nem tűnt megállapíthatónak, aminek következtében az azzal való visszaélésre vonatkozó kérdés okafogyottá vált (a megtámadott határozat 44. pontja).

11 Negyedszer a Bizottság szerint az állítólagos jogsértésekről kialakított értékelése alapján úgy tűnt, hogy még ha több erőforrást fordítana is a panasz kivizsgálására, csekély a valószínűsége annak, hogy meg lehetne állapítani a versenyszabályok megsértését, aminek következtében e további erőfeszítések aránytalanok lennének (a megtámadott határozat 8. és 45. pontja). Hozzátette, hogy még ha meg is lehetne állapítani a közösségi versenyszabályok megsértését, az EK 81. cikk és EK 82. cikk alkalmazására

hatáskörrel rendelkező nemzeti versenyhatóságok és bíróságok akkor is megfelelő helyzetben lévőnek tűnnek e jogsértések elbírálására (a megtámadott határozat 8. pontja).

Az eljárás és a felek kérelmei

12 A felperes a Törvényszék Hivatalához 2008. szeptember 24-én benyújtott keresetlevelével előterjesztette a jelen keresetet.

13 A Törvényszék Hivatalához 2009. január 27-én benyújtott levelével a Richemont International kérte, hogy beavatkozhasson a jelen eljárásba a Bizottság kereseti kérelmeinek támogatására. A Törvényszék negyedik tanácsának elnöke 2009. március 30-i végzésével helyt adott e kérelemnek.

14 A beavatkozó benyújtotta beadványát, és a többi fél az előírt határidőn belül benyújtotta az azzal kapcsolatos észrevételeit.

15 Az előadó bíró jelentése alapján a Törvényszék (negyedik tanács) megnyitotta a szóbeli szakaszt. Pervezető intézkedések keretében felhívta a feleket, hogy írásban válaszoljanak bizonyos kérdésekre, illetve nyújtsanak be bizonyos iratokat. A felek e felhívásnak az előírt határidőn belül eleget tettek.

16 A 2010. február 3-i tárgyaláson a Törvényszék meghallgatta a felek szóbeli előterjesztéseit és a Törvényszék kérdéseire adott válaszaikat. A tárgyaláson a felperes a Bizottság által a Törvényszék egyik írásbeli kérdésére adott válasz egyik részletének az ügy irataiból való eltávolítását kérte arra való hivatkozással, hogy a feltett kérdéshez

nem kapcsolódó, ráadásul a Bizottság által a megtámadott határozatában, az ellenkérelmében és a viszonválaszában előterjesztett érvekhez képest új érvelést tartalmaz.

17 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:

– semmisítse meg a megtámadott határozatot;

– kötelezze a Bizottságot a költségek viselésére;

– kötelezze a beavatkozót a részéről a beavatkozás miatt felmerült költségek viselésére.

18 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– kötelezze a felperest a költségek viselésére.

19 A beavatkozó azt kéri, hogy a Törvényszék:

– utasítsa el a keresetet;

– kötelezze a felperest a részéről felmerült költségek viselésére.

A jogkérdésről

20 A felperes keresete alátámasztására öt jogalapot terjesztett elő. Az első jogalap, amely két részre bontható, egyrészt a közösségi érdek fennállásának téves értékelésén, másrészt azon megállapítás jogellenességén alapul, hogy a panasszal érintett piac mérete és így gazdasági jelentősége korlátozott. A második jogalap a releváns piac téves meghatározásán alapul. A harmadik, illetve a negyedik jogalap az EK 81. cikk, illetve az EK 82. cikk megsértésén alapul. Az ötödik jogalap a Bizottság abban megnyilvánuló hatáskörrel való visszaélésén alapul, hogy késve hivatkozott a közösségi érdek hiányára, elferdítette a kereset tartalmát, és a vizsgálata nem volt objektív.

21 Meg kell állapítani, hogy a felperes a Bizottság azon megállapítását alátámasztó indokokat, amely szerint nem áll fenn a panasz vizsgálatának folytatásához szükséges közösségi érdek, nemcsak az első, hanem a második, a harmadik és a negyedik jogalappal is vitatja. Ennélfogva a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy először az első jogalapnak a panasszal érintett piac méretére vonatkozó második részét érdemes megvizsgálni, az első jogalapnak a szükséges közösségi érdek fennállására vonatkozó első részét pedig csak a második, a harmadik és a negyedik jogalap megalapozottságáról való döntést követően.

1. *A panasszal érintett piac méretéről és gazdasági jelentőségéről*

A felek érvei

22 A felperes azzal érvel, hogy a Bizottság azon megállapítása alátámasztására, hogy nem áll fenn a vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek, arra hivatkozott a megtámadott határozat 8. pontjában, hogy a panasz „korlátozott méretű és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra (piaci szegmensre)" vonatkozik. Mindazonáltal nem határozta meg e piacot, a méretét nem írta le mennyiségi mutatókkal, és nem részletezte a gazdasági jelentőségét, amivel megsértette az indokolási kötelezettségét. A Bizottság nem vette figyelembe továbbá a felperes által az igazgatási eljárás keretében felvetett azon tényt, hogy a svájci óragyártók magatartása mind a 27 tagállam független órásait érinti, és e magatartás egy kézműves szakma egészét fenyegeti kihalással.

23 A Bizottság a beavatkozó támogatásával azt hozza fel, hogy a teljes vizsgálat és a szükséges közösségi érdek hiányára vonatkozó álláspontjának indokolása nem csupán a megtámadott határozatnak a felperes által kifogásolt bevezető részében található, hanem e határozata egészében, különösen pedig a 12–26. pontban. Ez utóbbi pontokban egyértelműen bemutatja a releváns elsődleges piacot (a luxus- és presztízsórák piaca), valamint az utópiacokat (az említett órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak, illetve az említett órák pótalkatrészeinek piacát).

24 A Bizottság hozzáteszi, hogy a megtámadott határozat 8. pontjában szereplő azon megállapítást, amely szerint a piac mérete és ebből következően gazdasági jelentősége is korlátozott, alátámasztja az ugyanebben a pontban található azon állítás,

amely szerint a rendelkezésére bocsátott információkból kitűnik, hogy „a luxus- és presztízsórákhoz kapcsolódó értékesítés utáni szolgáltatások [jelentőségüket tekintve] csak jelentéktelen részét képezi[k] a luxus- és presztízsórák értékesítéséből adódó teljes forgalomnak, miközben figyelembe kell venni azt is, hogy az [említett] órák az órák teljes piacának csak egy adott szegmensét jelentik".

25 A Bizottság előadja még, hogy az indokolás állítólagos hiánya abból fakad, hogy a felperes nem ért egyet a releváns piac általa adott meghatározásával. A Bizottság szerint a két utópiacot az elsődleges piaccal, nevezetesen a luxus- és presztízsórák piacával együtt kell vizsgálni (a megtámadott határozat 16. pontja), mert ahhoz szorosan kapcsolódnak. A megtámadott határozatban az szerepel, hogy mivel az elsődleges piac versenypiac, versenypiacok az utópiacok is (a megtámadott határozat 18. pontja), aminek következtében nem volt szükséges meghatározni az utópiacok méretét és gazdasági jelentőségét, mivel nem kizárólag e piacok képezik a verseny értékelésének tárgyát. Az a tény, hogy a felperes nem ért egyet a piac e meghatározásával, nem jelenti, hogy a megtámadott határozat indokolása e tekintetben elégtelen.

A Törvényszék álláspontja

26 Az ítélkezési gyakorlat értelmében az EK 85. cikk (1) bekezdésében az EK 81. cikk és az EK 82. cikk alkalmazásának biztosításával megbízott Bizottság kötelessége a közösségi versenypolitika meghatározása és végrehajtása; e tekintetben diszkrecionális jogkörrel rendelkezik a panaszok elbírálása során (a Törvényszék T-193/02. sz., Piau kontra Bizottság ügyben 2005. január 26-án hozott ítéletének [EBHT 2005., II-209. o.] 80. pontja és T-229/05. sz., AEPI kontra Bizottság ügyben 2007. július 12-én hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 38. pontja).

27 Amikor a Bizottság e diszkrecionális jogkör gyakorlásakor eltérő mértékű jelentőséget tulajdonít az elé terjesztett panaszoknak, nemcsak annak sorrendjét jogosult meghatározni, hogy a panaszok mikor kerülnek kivizsgálásra, hanem a szóban forgó panaszt el is utasíthatja azon indokkal, hogy nem áll fenn az üggyel kapcsolatos vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek (a Törvényszék T-62/99. sz., Sodima kontra Bizottság ügyben 2001. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-655. o.] 36. pontja; lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-5/93. sz., Tremblay és társai kontra Bizottság ügyben 1995. január 24-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-185. o.] 59. és 60. pontját).

28 A Bizottság mérlegelési jogköre azonban nem korlátlan. A panasszal kapcsolatos teendőkről való döntéskor valamennyi releváns jogi és ténybeli körülményt figyelembe kell vennie. Különösen arra köteles, hogy alaposan megvizsgálja a panaszos által tudomására hozott ténybeli és jogi körülmények összességét (lásd a Bíróság C-450/98. P. sz., IECC kontra Bizottság ügyben 2001. május 17-én hozott ítéletének [EBHT 2001., I-3947. o.] 57. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Ha nem folytatja a panasz vizsgálatát, indokolási kötelezettség is terheli, és ezen indokolásnak elég pontosnak és részletesnek kell lennie ahhoz, hogy a Törvényszék annak alapján ténylegesen képes legyen ellenőrizni a Bizottságot az elsőbbséget élvező szempontok meghatározásában megillető mérlegelési jogkör gyakorlását (a Bíróság C-119/97. P. sz., Ufex és társai kontra Bizottság ügyben 1999. március 4-én hozott ítéletének [EBHT 1999., I-1341. o.] 89–91. pontja, valamint a fenti 27. pontban hivatkozott Sodima kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 41. és 42. pontja).

29 A jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozat 8. és 9. pontjában a következőket állapította meg:

„8. A Bizottság megállapítja különösen, hogy a panasz legfeljebb korlátozott méretű, és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra (piaci szegmensre) vonatkozik. Igaz, hogy az óragyártóknak küldött kérdőívek ellenére nehéz volt statisztikai kimutatást és pontos adatokat szerezni a panasz tárgyát képező elsődleges piacokról és másodlagos piacokról. A Bizottság rendelkezésére bocsátott információkból azonban azonnal kitűnik, hogy a luxus- és presztízsórákhoz kapcsolódó értékesítés utáni szolgáltatások volumene csak jelentéktelen részét képezi a luxus- és presztízsórák értékesítéséből adódó teljes forgalomnak, miközben figyelembe kell

venni azt is, hogy az [említett] órák az órák teljes piacának csak egy adott szegmensét jelentik. Ezenfelül a panaszos érveinek első látásra történő értékelése keretében nem lehetett olyan megbízható információkat szerezni, amelyek alapján ezen a ponton arra a következtetésre lehetne jutni, hogy a jelen ügyben valószínűleg megsértik a versenyjogi szabályokat. Szintén valószínűtlennek tűnik, hogy megállapítható lenne jogsértés még több erőforrásnak a vizsgálatba való bevonását követően. Végül, még ha a jelen ügyben meg is lehetne állapítani jogsértéseket, a nemzeti hatóságok és bíróságok megfelelő helyzetben lévőnek tűnnek azok kivizsgálására és elbírálására. E hatóságok és bíróságok hatáskörrel rendelkeznek [az EK 81. cikk és az EK 82. cikk] alkalmazására, ami egyben kötelességük is.

9. Következésképpen a fenti megfontolások fényében úgy tűnik, hogy aránytalan lenne a Bizottság korlátozott erőforrásait a jelen ügy vizsgálatának folytatására fordítani. Ennélfogva a Bizottság arra a következtetésre jutott, hogy el kell utasítani a panaszt amiatt, hogy a közös piac működését érintő állítólagos jogsértések lehetséges hatásainak korlátozott jelentősége, a szükséges vizsgálat összetettsége és a jogsértések bizonyíthatóságának korlátozott valószínűsége alapján nem áll fenn közösségi érdek."

30 Első helyen meg kell vizsgálni a felperes azon kifogását, amely szerint a Bizottság nem vette figyelembe a panaszban jelzett azon körülményt, hogy a panasz tárgyát képező magatartások az Európai Unió egész területét érintik.

31 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy a felperesnek a szóban forgó magatartások területi hatását illető panaszbeli állítását a Bizottság sem az ideiglenes álláspontban, sem a megtámadott határozatban nem vitatta. Ezenfelül a Bizottság a tárgyaláson elismerte, hogy a rendelkezésére álló információk alapján az említett magatartások

„öt vagy hat tagállamban” valósultak meg, illetve hogy sem megerősíteni, sem cáfolni nem tudja, hogy azokat a többi tagállamban is tanúsították.

32 Egyébiránt a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy az érintett terület nagysága szükségszerűen befolyásolja a panasszal érintett piac vagy piacok méretét és gazdasági jelentőségét. Ezenkívül a jelen ügyben megerősíti a felperes által a panaszában adott ezen információ jelentőségét az, hogy a felperes egyértelműen jelezte, a panasz nem helyi piacot, hanem legalább öt tagállam, de esetlegesen az egész Unió területét magában foglaló piacokat érint.

33 Következésképpen a Bizottság azzal, hogy az érintett piac méretének és gazdasági jelentőségének értékelésekor nem számolt az említett körülménnyel, megsértette a valamennyi jogi és ténybeli körülmény figyelembevételére és a felperes által a tudomására hozott ilyen körülmények összességének alapos vizsgálatára vonatkozó kötelezettségét (lásd a fenti 28. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

34 Második helyen meg kell vizsgálni a felperes arra alapított kifogását, hogy elégtelen a megtámadott határozatban a panasszal érintett piac korlátozott méretére vonatkozóan szereplő következtetés indokolása.

35 Először is az e következtetés tárgyát képező piac meghatározását illetően meg kell állapítani, hogy – amint azt a Bizottság megjegyzi – a megtámadott határozat a vizsgált piacokat illetően pontosabb állításokat tartalmaz, különösen a 15. pontjában. E pontban a Bizottság jelezte, hogy azt feltételezve folytatta a vizsgálatot, hogy „a luxus- és presztízsórák piaca önálló releváns elsődleges piac”, aminek következtében „a luxus- és presztízsórák elsődleges piacként felfogott piacát vizsgálta, valamint vizsgált

két utópiacot, egyfelől a luxus- és presztízsórák javítás[i] és karbantartás[i szolgáltatásainak] piacát, másfelől az [említett] órák pótalkatrészeinek piacát". A megtámadott határozatból az is kitűnik, hogy a Bizottság abból a feltételezésből indult ki, hogy a két utópiac nem képez önálló releváns piacot, hanem az elsődleges piaccal, vagyis a luxus- és presztízsórák piacával együtt kell figyelembe venni őket.

36 E tekintetben a Bizottság a tárgyaláson a Törvényszék kérdésére válaszolva azt állította, hogy a panasz tárgyát képező piac (piaci szegmens) korlátozott méretével kapcsolatos megállapítása a luxus- és presztízsórák piacára vonatkozott, mivel a panaszban szereplő svájci óragyártók kizárólag ilyen órákat gyártanak.

37 Mindenekelőtt azonban meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat 3. pontjában a Bizottság maga jelentette ki, hogy a felperes állításai szerint a panasza „az órák javításának és karbantartásának piacán" érvényesülő verseny korlátozására vonatkozik.

38 Ezenfelül azt is meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat 8. pontjának második mondata a panasszal érintett több piacot említ, mivel a Bizottság e mondatban jelzi, hogy „nehéz volt statisztikai kimutatást és pontos adatokat szerezni a panasz tárgyát képező elsődleges piacokról és másodlagos piacokról". E kijelentés ellentétben áll azzal, hogy a Bizottság egyes számot használ ugyanezen pont első mondatában, amely szerint „a panasz legfeljebb korlátozott méretű […] piacra (piaci szegmensre) vonatkozik".

39 Ebből következően a Törvényszék nem tudja bizonyossággal megállapítani, hogy az érintett piac(ok) méretének korlátozott jellegével kapcsolatos bizottsági megállapítás a luxus- és presztízsórák piacára, ezen órák javításának és karbantartásának piacára, vagy mindkettőre vonatkozik.

40 Másodszor meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozatban nem szerepelnek számadatok vagy becslések ezen piacok méretére vonatkozóan; egyébiránt általában az órák piacának vagy a pótalkatrészek piacának méretére vonatkozóan sem. A Bizottság ugyanis azon megállapítását, amely szerint a luxus- és presztízsórák piaca és/vagy az ilyen órák javításának és karbantartásának piaca korlátozott méretű, kizárólag arra az érvre alapítja, hogy a luxus- és presztízsórák piaca korlátozottabb méretű, mint általában az órák piaca, illetve hogy az ilyen órákhoz kapcsolódó értékesítés utáni szolgáltatások piacának mérete még a luxus- és presztízsórák piacának méreténél is kisebb.

41 Márpedig biztos viszonyítási pont hiányában – amely pont különösen az ezen piacok legalább egyikének méretére vonatkozó számadatokból vagy becslésekből állhatna – önmagukban az e piacok egymáshoz viszonyított méretére vonatkozó információk nem teszik lehetővé a Törvényszék számára azon megállapítás helytállóságának ellenőrzését, amely szerint a panasz legfeljebb korlátozott méretű, és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra vonatkozik.

42 Egyébiránt a Bizottság a tárgyaláson elismerte, hogy az említett megállapítást nem támasztják alá konkrét számadatok.

43 Következésképpen a Bizottság elégtelen módon indokolta azon állítását, hogy a panasz legfeljebb korlátozott méretű, és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra (piaci szegmensre) vonatkozik.

44 A Bizottság által a megtámadott határozatban említett és a Törvényszék elé terjesztett többi érv nem kérdőjelezheti meg ezt a megállapítást.

45 Először is a Bizottságnak a megtámadott határozat 8. pontjában szereplő, a panasz tárgyát képező piacok méretével kapcsolatban folytatott adatgyűjtés nehézségeire vonatkozó megjegyzése nem szolgálhat az álláspontja alátámasztására. Ugyanis a Bizottságot semmilyen jogi szabály nem kötelezi arra, hogy állást foglaljon a panasz tárgyát képező piac vagy piacok méretéről. Mivel úgy döntött azonban, hogy a panasz vizsgálatának folytatásához szükséges közösségi érdek fennállásának hiányára vonatkozó álláspontját azzal a megállapítással igazolja, hogy „a panasz legfeljebb korlátozott méretű, és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra (piaci szegmensre) vonatkozik", köteles e megállapítását elégséges módon indokolni.

46 Másodszor a Bizottság azon érve, amely szerint a megtámadott határozatban úgy vélte, hogy az utópiacokat a luxus- és presztízsórák elsődleges piacával együtt kell vizsgálni, nem befolyásolja a Törvényszék által a fenti 43. pontban az indokolás elégtelenségére vonatkozóan levont következtetést. A Bizottság ugyanis az e piacok összesített méretére vonatkozóan sem közölt számadatokat vagy becsléseket.

47 Harmadszor a Bizottságnak az a megtámadott határozatbeli megállapítása, amelynek lényege szerint az elsődleges piac versenypiaci jellege miatt az utópiacok is versenypiacok, semmilyen hatással nincs a panasz tárgyát képező piac (piaci szegmens) korlátozott méretére vonatkozó megállapításának indokolására, mivel a piac korlátozott méretére vonatkozó megállapítás nem vezethető le e piac versenypiaci jellegéből.

48 Ezenfelül, bár az igaz, hogy a Bizottság a közösségi versenyszabályok megsértése megállapíthatóságának csekély valószínűségére vonatkozó következtetését nagyrészt a luxus- és presztízsórák piacának versenypiaci jellegére vonatkozó megállapítására alapította, ezzel együtt – amint az a megtámadott határozat 8. pontjából kitűnik – a panasszal érintett piac (piaci szegmens) korlátozott méretére vonatkozó megállapítás a szükséges közösségi érdek hiányának alátámasztására irányuló érvelése rendszerében a versenypiaci jellegre vonatkozó megállapításhoz képest önálló indoknak minősül.

49 Ebből következően helyt kell adni a felperes azon kifogásainak, amelyek a panasz tárgyát képező piac (piaci szegmens) korlátozott méretére és gazdasági jelentőségére vonatkoznak. Meg kell tehát állapítani, hogy a Bizottság megsértette a valamennyi jogi és ténybeli körülmény figyelembevételére és a felperes által tudomására hozott ilyen körülmények összességének alapos vizsgálatára vonatkozó kötelezettségét, valamint az indokolási kötelezettségét.

2. *A releváns piac meghatározásáról*

A felek érvei

50 A felperes azt állítja, hogy a Bizottság tévesen utasította el a releváns piacnak az általa a panaszában javasolt és az igazgatási eljárás alatt végig fenntartott meghatározását, amely szerint „a javításra érdemes órák javításának és karbantartásának piaca” a releváns piac.

51 Először is a Bizottság azzal, hogy különösen a megtámadott határozat 12. pontjában a „javításra érdemes órák" fogalma helyett a „luxus- és presztízsórák" fogalmát használta, önkényesen módosította a panasz tárgyát. Ezzel megpróbálta a vizsgált piacot az érintett piac kis részére korlátozni, ami megkönnyítette azon következtetés levonását, hogy az érintett piac vagy piaci szegmens jelentéktelen méretű. A piac „luxus- és presztízsórák piacaként" történő meghatározását a Bizottság rendelkezésére bocsátott dokumentumok egyike sem támasztja alá, így az puszta kitaláció a részéről.

52 Másodszor a felperes megjegyzi, hogy a Bizottság „termékek" piacára és a „luxus- és presztízsórák piacára" hivatkozik annak ellenére, hogy az igazgatási eljárás során a felperes többször jelezte, hogy a független órásoknak semmilyen közvetlen érdekük nem fűződik e termékpiachoz.

53 Ezenkívül a Bizottság tévesen vélte úgy a megtámadott határozat 17. és 18. pontjában, hogy a javítási és karbantartási szolgáltatások piaca nem alkot „önálló releváns piacot", hanem „az elsődleges piaccal együtt kell vizsgálni őket". A Bizottság e piacok egybemosásával és azon állításával, hogy a termékek piaca versenypiac, tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a szolgáltatások piacán is érvényesül a verseny.

54 A felperes a Bizottság azon megállapítását is vitatja, amely szerint a luxus- és presztízsórák „pótalkatrészeinek piaca" nem alkot önálló releváns piacot. A megtámadott határozat 24. és 25. pontját illetően megjegyzi, hogy a Bizottság azon kijelentését, amely szerint nem a „pótalkatrészek piaca" a releváns piac, mindenekelőtt arra alapította, hogy a fogyasztók más gyártó másodlagos termékeit is választhatják. Márpedig a helyettesíthetőség kizárólag a svájci órák többségébe beépített, az ETA társaság által gyártott óraművek pótalkatrészeinek esetében áll fenn, pontosan azért, mert

ezen óraműveket és a velük összeillő pótalkatrészeket a panasszal támadott svájci óragyártóktól eltérő vállalkozás gyártja. Ezzel szemben a többi pótalkatrész csak az adott svájci óragyártó termékeihez használható, és az egyik gyártó által gyártott órák alkatrészei nem helyettesíthetők egy másik gyártó által gyártott órák alkatrészeivel. Ennek megfelelően a javítási és karbantartási szolgáltatások nyújtása teljes egészében az érintett gyártó pótalkatrészeinek szállításától függ, amely gyártó így monopolhelyzetben van.

55 Végül a felperes a Bizottságnak a megtámadott határozat 26. pontjában szereplő azon állítását is vitatja, amely szerint a „pótalkatrészek piaca" nem releváns piac, ha a fogyasztó más elsődleges terméket is választhat. A felperes szerint, még ha a fogyasztónak van is lehetősége arra, hogy az órák piacán más márkát válasszon, a Bizottság nem bizonyította, hogy a svájci órák tulajdonosai ténylegesen más márkát választanának, aminek következtében a Bizottság által felhozott e körülménynek nincs jelentősége.

56 Először is a Bizottság azzal érvel, hogy a vizsgálata során bebizonyosodott, hogy a javítási és karbantartási szolgáltatások, valamint a pótalkatrészekkel való ellátás az óragyártás elsődleges piacától elkülönülő utópiacot képez.

57 Ezenkívül a Bizottság megjegyzi, hogy a megtámadott határozat 14. pontjában jelezte, hogy a rendelkezésére álló információk alapján nem tudta pontosan meghatározni a piacot. Vélelmezte tehát (a megtámadott határozat 15. pontja), bár e tekintetben voltak kétségei (a megtámadott határozat 14. pontja), hogy a releváns piacot a luxus- és presztízsórák elsődleges piaca, valamint az ahhoz kapcsolódó, egyfelől a javítási és karbantartási szolgáltatásokból, másfelől a pótalkatrészekkel való ellátásból álló, két utópiac alkotja.

58 A Bizottság a piac meghatározásának nehézségeit nem számítva sem talált bizonyítékot arra, hogy a panaszban említett vállalkozások megállapodtak, vagy összehangolták magatartásukat. Azt is megállapította, hogy azon vállalkozások, amelyek ellen a panasz irányult, még együtt sem rendelkeztek piaci erőfölénnyel a közöttük lévő éles verseny miatt (a megtámadott határozat 40. pontja). Következésképpen joggal állapíthatta meg, hogy semmilyen bizonyítékot nem talált arra, hogy a piacok bármelyike tekintetében – függetlenül azok meghatározásától – megsértették a versenyjogi szabályokat.

59 Másodszor a Bizottság vitatja a felperes azon érvét, amely szerint a megtámadott határozatban tévesen állapította meg, hogy „az órajavítási és -karbantartási szolgáltatások" piaca nem alkot önálló piacot, hanem az elsődleges piaccal együtt kell vizsgálni.

60 A Bizottság joggal tekinthette összefüggőnek a luxus- és presztízsórák gyártásának és értékesítésének elsődleges piacát és a két utópiacot (lásd különösen a megtámadott határozat 18. pontjában). A felperes arra szorítkozott, hogy nem ért egyet a Bizottság értékelésével, ám nem terjesztett elő olyan bizonyítékot vagy érvet, amely bizonyította volna ezen értékelés tévességét.

61 A Bizottság szerint a releváns piacra vonatkozóan a megtámadott határozatban szereplő megállapítása egyszerre alapul a felperes által a panaszában adott információkon és a saját vizsgálatának eredményein. Egyébiránt a megtámadott határozatban szerepelnek konkrét adatok a releváns termékpiacra, különösen az egyrészt a javítás és a karbantartás, másrészt az alkatrészek és pótalkatrészek értékesítési utáni piacára vonatkozóan (a megtámadott határozat 19–26. pontja, valamint a 15. és a 18–20. lábjegyzet).

62 A beavatkozó azzal érvel, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 22. pontjában joggal juthatott arra a következtetésre, hogy az ügyfelek számára az órák működési időtartamára biztosított értékesítés utáni szolgáltatások költsége elenyésző az órák eredeti árához képest, és e költséget a fogyasztók a teljes ár többé-kevésbé jelentéktelen elemének tekintik. A beavatkozó tapasztalatai szerint a javítási szolgáltatások költsége az óra vásárlója számára nem képez közvetlen és elsődleges szempontot. Továbbá a kiemelkedő minőséget garantáló márkájú órák esetében a nagy szakértelmet igénylő, értékesítés utáni szolgáltatásoknak sajátos jellemzőik vannak, amelyeket figyelembe kell venni. Mindegyik óra nagyszámú alkatrészből áll, amelyek modellenként eltérnek. Nagy jelentősége van tehát a szaktudásnak, a tapasztalatnak és az ilyen típusú órák javításához szükséges eszközöknek.

63 Ezenfelül a beavatkozó azt állítja, hogy minden márka esetében kiemelkedően fontos, hogy az értékesítés utáni szolgáltatás és a javítás magas színvonalú legyen, mivel a fogyasztók úgy tekintik, hogy azok az órák minőségének velejárói. A beavatkozó tapasztalatai szerint ez csak széles körű képzéssel, felszerelésekkel, használati útmutatókkal és ellenőrzéssel garantálható, ami jelentős befektetést igényel a részéről.

64 Ennélfogva a beavatkozó egyetért a Bizottság azon álláspontjával, amely szerint a javítás és a pótalkatrészek utópiacai végeredményben nem önálló piacok. Éppen ellenkezőleg, az éles versenynek kitett elsődleges piachoz kapcsolódó részterületekről van szó, amelyek teljesen ezen elsődleges piactól függnek.

A Törvényszék álláspontja

65 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az uniós bíróságnak a Bizottság részére a panaszok elbírálása terén elismert diszkrecionális jogkör gyakorlására vonatkozólag végzett felülvizsgálata nem indíthatja e bíróságot arra, hogy a közösségi érdekre vonatkozó saját értékelését a Bizottság által végzett értékelés helyébe léptesse, hanem e felülvizsgálat célja annak ellenőrzése, hogy a vitatott határozat nem alapul-e helytelen ténymegállapításokon, illetőleg hogy nem szenved-e bármilyen jogi hibában vagy nyilvánvaló értékelési hibában, vagy pedig nem jelent-e hatáskörrel való visszaélést (a Törvényszék T-115/99. sz., SEP kontra Bizottság ügyben 2001. február 14-én hozott ítéletének [EBHT 2001., II-691. o.] 34. pontja és a fenti 26. pontban hivatkozott Piau kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 81. pontja).

66 Hasonlóképpen, ha a az érintett piac vagy a releváns piac meghatározása a Bizottság részéről összetett gazdasági elemzéseket foglal magába, uniós bíróság arra vonatkozó felülvizsgálata csak korlátozott lehet (lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-201/04. sz., Microsoft kontra Bizottság ügyben 2007. szeptember 17-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3601. o.] 482. pontját, és T-151/05. sz., NVV és társai kontra Bizottság ügyben 2009. május 7-én hozott ítéletének [EBHT 2009., II-1219. o.] 53. pontját).

67 A releváns piac meghatározása feltételezi, hogy hatékony verseny létezhet a piacon lévő termékek vagy szolgáltatások között, ami feltételezi, hogy az ugyanazon piacon lévő valamennyi termék vagy szolgáltatás között bizonyos mértékű felcserélhetőség áll fenn az azonos felhasználás tekintetében (lásd ebben az értelemben a Bíróság 85/76. sz., Hoffmann-La Roche kontra Bizottság ügyben 1979. február 13-án hozott ítéletének [EBHT 1979., 461. o.] 28. pontját és a Törvényszék T-340/03. sz., France Télécom kontra Bizottság ügyben 2007. január 30-án hozott ítéletének [EBHT 2007., II-107. o.] 80. pontját). A felcserélhetőséget és a helyettesíthetőséget nem lehet kizárólag a szóban forgó termékek vagy szolgáltatások objektív jellegzetességei alapján értékelni, hanem figyelembe kell venni a versenyfeltételeket, valamint a piaci kereslet és kínálat szerkezetét is (a Bíróság 322/81. sz., Michelin kontra Bizottság ügyben 1983. november 9-én hozott ítéletének [EBHT 1983., 3461. o.] 37. pontja, valamint a Törvényszék T-219/99. sz., British Airways kontra Bizottság ügyben 2003. december 17-én hozott ítéletének [EBHT 2003., II-5917. o.] 91. pontja).

68 A közösségi versenyjog alkalmazásában az érintett piac meghatározásáról szóló bizottsági közlemény (HL 1997. C 372., 5. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 155. o.) 7. pontjából is kitűnik, hogy „[a]z érintett termékpiac mindazokat a termékeket és/vagy szolgáltatásokat magában foglalja, amelyeket a fogyasztó a jellemzőik, áruk és rendeltetésük alapján egymással felcserélhetőnek vagy helyettesíthetőnek tart".

69 Az említett közlemény szerint a keresleti helyettesíthetőség értékelése olyan termékek körének a meghatározásával jár, amelyeket a fogyasztók egymást helyettesítőnek tekintenek. E meghatározás egyik módja, ha gondolatban kismértékű, de tartós változást feltételezünk a relatív árakban, és értékeljük a vevőknek az e növekedésre adott valószínűsíthető válaszait. A közlemény 17. pontjában a Bizottság megjegyzi:

„[a] megválaszolandó kérdés az, vajon a felek vevői áttérnének-e könnyen hozzáférhető helyettesítő termékekre […] az érintett területeken feltételezetten bekövetkező, kismértékű (5–10% közötti), de tartós relatív árnövekedésre válaszul. Ha a helyettesítés elég ahhoz, hogy az áremelés a keletkező forgalomkiesés miatt ne lehessen kifizetődő, az érintett piac további helyettesítő termékekkel […] bővül ki."

70 Ezenfelül az említett közlemény 56. pontja szerint:

„Vannak olyan területek, ahol a fenti elveket körültekintően kell alkalmazni. Ez a helyzet az elsődleges és másodlagos piacok vizsgálatakor, különösen amikor a vállalkozások egy adott időpontban tanúsított magatartását kell elemezni az [EK 82]. cikk tekintetében. Ezekben az esetekben a piacok meghatározásának azonos a módszere, vagyis a vevők relatív árváltozásokra adott válaszait a vásárlási döntéseik alapján kell értékelni, figyelembe véve azonban a kapcsolódó piacokon uralkodó körülmények által létrehozott helyettesítési [helyesen: helyettesíthetőségi] korlátokat is. A másodlagos termékek, például a pótalkatrészek piacának szűk meghatározása lehet a

következmény, amikor az elsődleges termékkel való összeférhetőség [helyesen: összeillőség] a fontos. Ha nehéz összeférhető [helyesen: összeillő] másodlagos termékeket találni, akkor a másodlagos termékek árának viszonylagos emelése kifizetődővé válhat abban az esetben, ha az elsődleges termékek drágák és hosszú élettartamúak. A piac meghatározásának eredménye eltérő lehet, ha a másodlagos termékek között jelentős helyettesítés lehetséges [helyesen: nagymértékben helyettesíthetők egymással], vagy ha az elsődleges termékek jellemzői lehetővé teszik, hogy a másodlagos termékek relatív árának emelésére a vevők gyorsan és közvetlenül reagáljanak."

71 A jelen ügyben a Bizottság a panasz tárgyát képező versenyellenes magatartások első látásra való vizsgálatát (a megtámadott határozat 27–42. pontja) megelőzően jelezte, azt feltételezte, hogy létezik elsődleges termékpiac: a luxus- és presztízsórák piaca, valamint két utópiac: a luxus- és presztízsórák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piaca, illetve az említett órák pótalkatrészeinek piaca (a megtámadott határozat 15. pontja). A Bizottság az első látásra történő vizsgálata alapján úgy tekintette, hogy a két utópiac nem képez önálló releváns piacot, hanem az elsődleges piaccal együtt kell figyelembe venni őket (a megtámadott határozat 17. pontja).

72 A felperes e megállapításokkal szemben lényegében két kifogást hoz fel. Egyrészt úgy véli, hogy a Bizottság tévesen használta a „luxus- és presztízsórák" fogalmát az általa az igazgatási eljárás során használt „javításra érdemes órák" fogalom helyett. Másrészt azzal érvel, hogy a Bizottság tévesen tekintette úgy, hogy az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piaca és a „pótalkatrészek piaca" nem képez önálló piacot, hanem a luxus- és presztízsórák piacával együtt kell vizsgálni őket. Azt állítja továbbá, hogy a különböző márkák specifikus pótalkatrészei nem helyettesíthetők egymással, aminek következtében az egyes gyártók monopolhelyzetben vannak az általuk gyártott specifikus pótalkatrészek tekintetében.

A „luxus- és presztízsórák” fogalmának a „javításra érdemes órák” fogalma helyett való téves használatára alapított, első kifogásról

73 A felperes első kifogását illetően először is meg kell állapítani, hogy panaszának 5. oldalán maga állította, hogy a pótalkatrészek iránt kizárólag a „drága órák” tekintetében van kereslet, mivel meghibásodás esetén az olcsóbb órákat egyszerűen újra cserélik. Másodszor a 2008. január 30-i levelében azt írja, hogy a panaszával érintett új órák ára 1500–4000 euró, míg a Bizottság által az ideiglenes álláspontjában hivatkozott szakértő szerint az órák lényegi, vagyis időmérési funkcióját teljes mértékben és pontosan betöltik a nagyjából 25 euróba kerülő szerkezetek is.

74 Márpedig, mivel a felperes által megjelölt kategóriába tartozó órák ára 60–160-szor magasabb, mint a fő funkciójuk megbízható ellátására képes legolcsóbb órák ára, a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a Bizottság nem követett el hibát, amikor a „luxus- és presztízsórákat” tekintette a panasszal érintett óráknak.

75 Ennélfogva a felperes első kifogását el kell utasítani.

Az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piaca és a pótalkatrészek piaca külön vizsgálatának hiányára alapított, második kifogásról

76 A felperes második kifogásával azt sérelmezi, hogy a Bizottság nem kezelte önálló releváns piacokként az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piacát és a pótalkatrészek piacát vagy piacait, hanem azokat a luxus- és presztízsórák piacával együtt, egységes egészként vizsgálta. Ezenkívül felrója a Bizottságnak, hogy a megtámadott határozatban nem vette figyelembe, hogy a különböző márkák specifikus specifikus alkatrészei nem helyettesíthetők egymással.

77 Ezen utópiacokat illetően a Bizottság a következő általános megállapításokat tette a megtámadott határozatban:

„d) Utópiacok

17 A fenti 15. pontban kifejtetteknek megfelelően a Bizottság két utópiacot vizsgált, az értékesítés utáni szolgáltatások (javítás és karbantartás) piacát és a pótalkatrészek piacát, mivel e két piacot tipikus utópiacnak lehet tekinteni. A luxus- és presztízsórák gyártásának és értékesítésének piacán, valamint az utópiacokon kialakult helyzet első látásra történő értékelése alapján arra a következtetésre lehet jutni, hogy az utópiacok nem tekintendők önálló releváns termékpiacnak, hanem az […] elsődleges piaccal együtt kell vizsgálni őket.

18 Egyébiránt, még ha feltételezzük is, hogy e piacok önálló releváns piacoknak tekintendők, az a tény, hogy az elsődleges piac versenypiacnak tűnik, nagyon valószínűtlenné teszi az esetleges versenyellenes hatások fennállását. Konkrétabban, az utópiacokon alkalmazott áremelések általában nem kifizetődők az elsődleges piaci értékesítésekre gyakorolt hatásuk miatt, hacsak nem csökkentik az árakat az elsődleges piacon az utópiacok magasabb árainak ellentételezésére. Nagy a valószínűsége tehát, hogy az elsődleges piacon érvényesülő verseny az adott termékvagy szolgáltatáscsoport tekintetében versenyképes globális árat biztosít mind az elsődleges piacon, mind az utópiacokon (még akkor is, ha az ügyfelek nem az élettartammal kapcsolatos pontos számításokra alapítják a döntésüket)."

– A pótalkatrészek piacára vonatkozó vizsgálatról

78 Először meg kell vizsgálni a Bizottság azon megállapítását, amely szerint a luxus- és presztízsórák pótalkatrészeinek piaca nem képez önálló releváns piacot. E tekintetben a Bizottság véleménye a következő:

„(ii) A luxus- és presztízsórák alkatrészei és pótalkatrészei

23. A fentebb jelzetteknek megfelelően úgy tűnik, hogy a luxus- és presztízsórák alkatrészeinek utópiaca ezen órák elsődleges piacától függ, és ahhoz szorosan kapcsolódik. E megállapítás ellentétes a [felperes] által levont következtetésekkel, aki úgy véli, hogy a jelen ügyben a pótalkatrészek piaca önálló piac. […]

24. Egyébiránt a Bizottság figyelembe vette, hogy két esetben fordulhat elő, hogy valamely olyan utópiac, amely elsődleges termékekkel rendelkező márka másodlagos termékeit (pótalkatrészeit) foglalja magában, nem képez releváns piacot: egyrészt, ha a fogyasztó más gyártó másodlagos termékeit is választhatja, másrészt, ha más elsődleges terméket választhat, és így kikerülheti az utópiac magasabb árait. A jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a fogyasztókat nem korlátozza az, hogy nem választhatnak más elsődleges vagy másodlagos terméket.

25. A más gyártó másodlagos termékére váltást illetően meg kell állapítani, hogy a [felperes] nem szolgált teljes, pontos és koherens magyarázattal a luxus- és presztízsórák pótalkatrészei helyettesíthetőségének mértékéről és korlátairól.

26. Mindemellett a más elsődleges termékre vonatkozó választást illetően a potenciális luxus- és presztízsóra-vásárlók teljesen szabadon választhatnak a luxus- és presztízsórák jelenleg hozzáférhető és egymással versengő számos márkája között. Ami az ilyen órával már rendelkezőket illeti, nekik főszabály szerint van lehetőségük elsődleges terméket váltani, elsősorban amiatt, hogy sok luxus- vagy presztízsóráért magas árat lehet kapni számos használttermékpiacon, illetve hogy a termékváltással kapcsolatos költségek semmilyen pótlólagos ráfordítással – mint például képzéssel, szokásváltással, felszereléssel, számítógépes programmal stb. – nem járnak, ami még könnyebbé teszi a váltást. A fentiekre figyelemmel úgy tűnik, hogy a fogyasztóknak széles körű lehetőségük van arra, hogy rendkívüli költségek nélkül más elsődleges terméket válasszanak."

79 A megtámadott határozat 24. pontjában szereplő általános megállapítás szerint tehát két esetben fordulhat elő, hogy az adott márka elsődleges termékei pótalkatrészeinek piaca nem képez önálló releváns piacot: egyrészt, ha a fogyasztó más gyártó által gyártott pótalkatrészeket is választhat, másrészt, ha más elsődleges terméket választhat a pótalkatrészek piacán történő áremelés kikerülése érdekében.

80 Meg kell jegyezni, hogy a felperes nem vitatja ezt az általános megállapítást. Egyébiránt a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy az összhangban van a fenti 67. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlattal, és az érintett piac meghatározásáról szóló közleménnyel, feltéve hogy bizonyítást nyer, hogy a másodlagos termékek árának mérsékelt, de tartós megemelése esetén annyi fogyasztó választana más elsődleges vagy másodlagos terméket, hogy ezen áremelés nem lenne kifizetődő.

81 Ennélfogva meg kell vizsgálni a Bizottság által a megtámadott határozatban említett azon megfontolásokat, amelyek az általa az említett határozat 24. pontjában meghatározni kívánt teszt alkalmazására vonatkoznak.

82 Előzetesen meg kell jegyezni, hogy a Bizottság, bár a megtámadott határozat bizonyos részeiben a „pótalkatrészek piacát” egységes utópiacnak tekintette (lásd különösen a megtámadott határozat 17. és 23. pontját), a megtámadott határozat 24. pontjában azokat a helyzeteket vizsgálta, amelyekben előfordulhat, hogy „valamely elsődleges termékekkel rendelkező márka [pótalkatrészeinek] piaca” nem képez önálló releváns piacot.

83 Meg kell állapítani tehát, hogy a megtámadott határozat 24–26. pontja a releváns piac meghatározásának részben önálló két elemére vonatkozik. Egyrészt arról a kérdésről van szó, hogy a luxus- és presztízsórák összes pótalkatrésze egységes piacot vagy több piacot alkot-e, amely utóbbi esetben az egyes márkák pótalkatrészei önálló piacokat képeznek. A Bizottság az e kérdéssel kapcsolatos körülményeket – a fogyasztók azon lehetősége, hogy más gyártók által gyártott pótalkatrészeket válasszanak az adott gyártó által alkalmazott áremelés kikerülése érdekében – a megtámadott határozat 25. pontjában tárgyalja. Másrészt arról a kérdésről van szó, hogy a pótalkatrészek egységes piacát vagy több piacát önálló releváns piac(ok)ként kell kezelni, vagy a luxus- és presztízsórák elsődleges piacával együtt, egyetlen egységes releváns piacként kell vizsgálni. A Bizottság az e kérdéssel kapcsolatos körülményeket – amelyek a fogyasztó azon lehetőségére vonatkoznak, hogy más elsődleges terméket válasszon az adott gyártónál alkalmazott pótalkatrész-áremelés kikerülése érdekében – a megtámadott határozat 26. pontjában vizsgálja.

84 Egyrészt, a fogyasztó azon lehetőségét illetően, hogy más gyártók által gyártott pótalkatrészeket válasszon, ezen a ponton meg kell állapítani, hogy a fenti 67–70. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat és az érintett piac definíciójáról szóló, ugyanitt hivatkozott közlemény értelmében az e lehetőség fennállásának kérdése – és ebből következően az a kérdés, hogy a pótalkatrészek egységes piacáról vagy az egyes márkákhoz tartozó pótalkatrészek elkülönült piacairól van-e szó – elsősorban attól függ, hogy a különböző gyártók által gyártott pótalkatrészek elégséges mértékben helyettesíthetők-e egymással.

85 E tekintetben a megtámadott határozat megfogalmazásából kitűnik, hogy a Bizottság úgy döntött, kifejezetten nem foglal állást a különböző gyártók által gyártott pótalkatrészek helyettesíthetőségéről, mivel arra szorítkozott, hogy a megtámadott határozat

25. pontjában megállapítsa, „a [felperes] nem szolgált teljes, pontos és koherens magyarázattal a luxus- és presztízsórák pótalkatrészei helyettesíthetőségének mértékéről és korlátairól."

86 E megközelítés ellentétben áll az ideiglenes álláspontttal, amelyben a Bizottság kifejezetten kijelentette, hogy a mérettel, a formatervezéssel és egyéb tényezőkkel kapcsolatos különbségek miatt a különböző márkák pótalkatrészei általában nem helyettesíthetők egymással. Az ideiglenes álláspont szerint ezért a luxus- és presztízsóragyártók kizárólagos szállítói a saját márkáik specifikus pótalkatrészeinek.

87 A beavatkozó is úgy nyilatkozott, hogy az egyes órák alkatrészei különböznek, illetve az ezen órák pótalkatrészeinek nagy része nem felcserélhető a más gyártók által gyártott alkatrészekkel, mivel ez utóbbiak nem illenek össze az elsődleges termékekkel.

88 Egyébiránt az ügy irataiból kitűnik, hogy a felperes az igazgatási eljárás során benyújtotta a svájci versenyhatóságok által az ETA SA Manufacture horlogère suisse ügyben hozott határozat *(Recueil des décisions et communications des autorités suisses de concurrence,* 2005/1. sz., 128. o.) másolatát, valamint a holland versenyhatóság által az ő Bizottsághoz benyújtott panaszához hasonló panaszról szóló, 2002. július 12-én elfogadott ideiglenes álláspont másolatát. A holland versenyhatóság álláspontja szerint „az érintett órák pótalkatrészei márkafüggők, és nem helyettesíthetők egymással", aminek következtében egyszerre több piac létezik, amelyek az egyes márkákhoz tartozó pótalkatrészek szerint szerveződnek. A svájci versenyhatóságok úgy vélték, hogy az órák adott csoportjával összeillő óraalkatrészek nem helyettesíthetők a más csoportokba tartozó órák alkatrészeivel, aminek következtében az ETA által gyártott alkatrészek és pótalkatrészek egyszerre több piachoz tartoznak.

89 Függetlenül attól a kérdéstől, hogy a Bizottság köteles volt-e figyelembe venni e körülményeket a megtámadott határozatban, vagy hogy azok cáfolják-e a Bizottság értékelését, meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozatban egyáltalán nincs kimutatva, hogy a fogyasztó a pótalkatrész-áremelés kikerülése érdekében más gyártó által gyártott pótalkatrészeket választhat. Következésképpen a Bizottság nem alapíthatta erre a jelen ügybeli releváns piac meghatározását.

90 Ezenfelül nem zárható ki, hogy ha a Bizottság állást foglalt volna a pótalkatrészek helyettesíthetőségéről, akkor – különösen az ideiglenes álláspontbeli értékelése, valamint a svájci versenyhatóságok határozatában és a holland versenyhatóság ideiglenes álláspontjában szereplő ténybeli körülmények alapján – arra a következtetésre jutott volna, hogy a különböző márkák pótalkatrészei általában nem helyettesíthetők egymással, aminek következtében az említett alkatrészek között nincs tényleges verseny, legalábbis a márkák specifikus alkatrészei tekintetében.

91 Másrészt meg kell vizsgálni a Bizottság azon megállapítását, amely szerint a fogyasztók más elsődleges terméket választva kikerülhetik a pótalkatrész-áremelést.

92 Először is a megtámadott határozat szerint e lehetőség akkor is fennáll, ha a fogyasztónak már van luxus- vagy presztízsórája, mivel azért magas árat kaphat a használtpiacon. Ezenkívül a váltást megkönnyíti az is, hogy nem igényel például semmilyen képzést, szokásváltást, felszerelést vagy számítógépes programot.

93 Mindenekelőtt meg kell állapítani, hogy az órák javításának és karbantartásának bonyolultsága miatt a pótalkatrészek iránti keresletet főszabály szerint nem az órákat használók támasztják, hanem az e szolgáltatásokat nyújtó szakemberek. Ennélfogva a fogyasztó szempontjából a pótalkatrész-áremelés általában beépül az említett szolgáltatások árába.

94 Meg kell állapítani továbbá, hogy a Bizottság azon érvelése keretében, amely a fogyasztó más elsődleges termék választásával kapcsolatos lehetőségére vonatkozó következtetéshez vezetett, egyáltalán nem veszi figyelembe azt a megtámadott határozat 22. pontjában szereplő megállapítást, amely szerint az értékesítés utáni szolgáltatásoknak az órák egész élettartama alatt jelentkező költsége elenyésző a luxus- vagy presztízsóra eredeti árához képest, és amely szerint a fogyasztó e költséget a teljes ár többé-kevésbé jelentéktelen elemének tekinti.

95 E tekintetben a Törvényszék által kért dokumentumokból és a beavatkozó nyilatkozataiból kitűnik, hogy ezen órák javításának és karbantartásának teljes költsége tíz év alatt az új óra értékesítési árának 5%-a alatt maradt a modellek többsége tekintetében. Ezenfelül hangsúlyozni kell, hogy a pótalkatrészek ára általában be van építve e költségbe, aminek következtében ezen ár az új óra értékesítési árának még az említettnél is kisebb százalékát képezi. Ennek megfelelően úgy tűnik, hogy a pótalkatrészek árának mérsékelt emelése elhanyagolható összegű az új luxus- vagy presztízsóra árához képest.

96 Márpedig e körülmény önmagában alkalmas a fogyasztó más elsődleges termék választásával kapcsolatos lehetőségére vonatkozó bizottsági megállapítás érvényességének megkérdőjelezésére. A Bizottság ugyanis nem bizonyította, hogy a fogyasztó ésszerűen dönthet úgy, hogy más elsődleges terméket választ annak érdekében, hogy kikerülje a javítási és karbantartási szolgáltatások árának a mérsékelt

pótalkatrész-áremelésből adódó emelkedését, tekintettel arra, hogy más elsődleges termék vásárlása lényegesen magasabb költséggel jár.

97 A Bizottság azon véleménye, hogy az óráknak van használtpiaca, nem orvosolhatja az értékelésének e hibáját. A Bizottság a megtámadott határozat 26. pontjában csak annyit állít, hogy a fogyasztóknak „főszabály szerint van lehetőségük elsődleges terméket váltani, elsősorban amiatt, hogy sok luxus- vagy presztízsóráért magas árat lehet kapni számos használttermékpiacon".

98 E tekintetben a Bizottság nem állítja, hogy minden luxus- vagy presztízsórának, vagy akár csak ezen órák többségének magas az értéke a használtpiacokon. Ennek megfelelően a megtámadott határozatból az következik, hogy a luxus- vagy presztízsóra ésszerű áron való használtpiaci értékesítése csupán lehetőség. Ezenfelül a bizottság egyáltalán nem vizsgálta azt a kérdést, hogy még ha sikerül is a használtpiacon való értékesítés, a kapott ár és a másik óra ára közötti különbség – vagyis a fogyasztó óraváltásból eredő vesztesége – alacsonyabb lesz-e annál az összegnél, amelyet e termékváltásnak köszönhetően az adott márka pótalkatrészeit érintő áremelés kikerülésével meg lehet takarítani.

99 Hozzá kell tenni, hogy az órák használtpiacon való értékesítéséhez főszabály szerint szükséges, hogy jó állapotban legyenek. Ennek megfelelően a fogyasztónak főszabály szerint meg kell javíttatnia az órát annak értékesítése előtt, különben a javítás költségét a vevőnek kell állnia, ami mindenképpen hatással van a fogyasztó által kapott értékesítési árra. Ennélfogva a Bizottság azon feltevése, hogy a fogyasztó az órája használtpiacon való értékesítésével és másik óra vásárlásával kikerülheti a pótalkatrész-áremelést, minden alapot nélkülöz amiatt, hogy az esetleges pótalkatrész-áremelést mindenképpen a fogyasztónak kell viselnie.

100 Végül, a Bizottság a megtámadott határozat 26. pontjában úgy véli, hogy a más elsődleges termék választásával kapcsolatos költségek semmilyen pótlólagos ráfordítással – mint például képzéssel, szokásváltással, felszereléssel, számítógépes programmal stb. – nem járnak, ami még könnyebbé teszi a váltást.

101 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a Bizottság úgy döntött, a végső fogyasztó (az óra felhasználója) szempontjából vizsgálja a pótalkatrészek piacát. Márpedig a fogyasztási javak használata tipikusan semmilyen képzéssel, szokásváltással, felszereléssel vagy számítógépes programmal összefüggő ráfordítással nem jár. A Bizottság tehát megalapozottan nem tekintheti úgy, hogy az ilyen ráfordítások szükségességének hiánya megkönnyíti a más elsődleges termékre való áttérést.

102 A fentiek alapján meg kell állapítani, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 26. pontjában nem bizonyította, hogy azok a fogyasztók, akik már rendelkeznek luxus- vagy presztízsórával, ésszerűen választhatnak másik elsődleges terméket a pótalkatrész-áremelés kikerülése érdekében. Az általa felhozott körülmények csak a másik elsődleges termékre való váltás tisztán elméleti lehetőségére utalnak, ami nem elegendő a releváns piac meghatározása céljából történő bizonyításhoz. E meghatározás ugyanis a tényleges verseny fennállásának fogalmán alapul, amelynek előfeltétele, hogy a másodlagos termékek árának mérsékelt megemelése esetén annyi fogyasztó választana más elsődleges terméket, hogy ezen áremelés nem lenne kifizetődő (lásd a fenti 67., 69. és 70. pontot).

103 Másodszor meg kell vizsgálni a megtámadott határozat 26. pontjában és 27. lábjegyzetében szereplő azon állítás hatását, amely szerint a potenciális luxus- és presztízsóra-vásárlók teljesen szabadon választhatnak a luxus- és presztízsórák jelenleg hozzáférhető és egymással versengő számos márkája között. E tekintetben a Bizottság

a tárgyaláson azt állította, hogy elsősorban nem a luxus- vagy presztízsórával már rendelkező fogyasztókra vonatkozóan a megtámadott határozatban említett körülményekre alapította a releváns piac meghatározására vonatkozó megállapítását. Szerinte annak, hogy az elsődleges piacot és az utópiacokat egyetlen egységes piacként („rendszerpiacként") kell kezelni, az az oka, hogy az utópiacokon alkalmazott áremelések következményeként az elsődleges piacon a kereslet elmozdulna a más gyártók termékei irányába, ami miatt ezen áremelés nem lenne kifizetődő.

104 Meg kell állapítani, hogy ez az érvelés összhangban van az ítélkezési gyakorlattal, mivel a releváns piac meghatározása keretében nem lehet kizárólag az érintett termékek és szolgáltatások objektív jellemzőinek vizsgálatára szorítkozni, hanem figyelembe kell venni a versenyfeltételeket, valamint a piaci kereslet és kínálat szerkezetét is (lásd a fenti 67. pontot).

105 A fenti 67. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból és az érintett piac meghatározásáról szóló közleményből azonban az következik, hogy az elsődleges piac és az utópiacok együtt, esetlegesen egyetlen egységes piacként vagy „rendszerpiacként" történő kezeléséhez a Bizottság által figyelembe vett esetben (lásd a fenti 103. pontot) bizonyítani kell, hogy az utópiacokhoz tartozó termékek vagy szolgáltatások árának mérsékelt megemelése esetén annyi fogyasztó választana más elsődleges terméket, hogy ezen áremelés nem lenne kifizetődő (lásd még ebben az értelemben a Törvényszék T-30/89. sz., Hilti kontra Bizottság ügyben 1991. december 12-én hozott ítéletének [EBHT 1991., II-1439. o.] 75. pontját). Más szóval – ellentétben azzal, amit a Bizottság a megtámadott határozat 26. pontjában és 27. lábjegyzetében javasol – önmagában az a lehetőség, hogy a fogyasztó az elsődleges termékek számos márkája közül választhat, nem elegendő az elsődleges piac és az utópiacok egységes piacként történő kezeléséhez, ha nincs bizonyítva, hogy a fogyasztók e választási lehetőséggel többek között a másodlagos piacon érvényesülő versenytől függően élnek.

106 Márpedig a jelen ügyben a Bizottság a megtámadott határozatban nem bizonyította, hogy az adott gyártó által az utópiacokon alkalmazott áremeléseknek bármilyen hatásuk lenne az elsődleges piaci értékesítései volumenére. Éppen ellenkezőleg, ismételten azt hangsúlyozta, hogy a javítási és karbantartási szolgáltatások költsége (amelynek részét képezi a pótalkatrészek ára) elenyésző és jelentéktelen a luxus- vagy presztízsóra eredeti árához képest (lásd a fenti 94. pontot). A Bizottságnak a megtámadott határozat 27. lábjegyzetében szereplő állítása szerint e költség még akkor is elenyésző az eredeti árhoz képest, ha a termék egész élettartamát vesszük figyelembe, bár kevéssé valószínű, hogy a potenciális vevők e költséget az elsődleges termék egész élettartamára vonatkoztatva számítják ki. A Bizottság ebből arra a következtetésre jut ugyanebben a lábjegyzetben, hogy „a fogyasztók nem tekintik szempontnak az értékesítés utáni szolgáltatások költségét az órák kiválasztása során".

107 Ennélfogva a fentiekből az következik, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a luxus- vagy presztízsórával már rendelkező fogyasztók ésszerűen választhatnak más elsődleges terméket a pótalkatrész-áremelés kikerülése érdekében, sem azt, hogy a pótalkatrészek ára általában befolyásolja az elsődleges termékek közötti versenyt. Következésképpen nem bizonyította, hogy a pótalkatrészek árának az adott gyártó általi mérsékelt megemelése a más gyártók órái felé mozdítaná a keresletet, aminek következtében ezen áremelés nem lenne kifizetődő. A Bizottság tehát nyilvánvaló értékelési hibát követett el azzal, hogy az elsődleges termékeket és a pótalkatrészeket együttesen, ugyanazon piac részeként vizsgálta.

108 E megállapítást megerősíti az a tény, hogy – amint az a svájci versenyhatóságok által az ETA SA Manufacture horlogère suisse ügyben hozott határozatból kitűnik – az ETA a svájci órák, így a luxus- és presztízsórák alkatrészeinek és pótalkatrészeinek legnagyobb gyártója. E társaság azonban nem gyárt teljesen összeszerelt órákat. Márpedig az ítélkezési gyakorlat szerint, ha egyes gazdasági szereplők szakosodtak, és kizárólag valamely elsődleges piac utópiacán tevékenykednek, akkor az önmagában komoly jele annak, hogy létezik külön piac (lásd ebben az értelemben, analógia útján a fenti 105. pontban hivatkozott Hilti kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 67. pontját).

109 Ennélfogva úgy kell tekinteni, hogy nem zárható ki, hogy az említett hiba hiányában, valamint ha a Bizottság figyelembe vette volna az ideiglenes álláspontjában a különböző márkák pótalkatrészei közötti általános helyettesíthetőség hiányára vonatkozóan szereplő megállapítását és a felperes által e tekintetben szolgáltatott információkat (lásd a fenti 86., 88. és 89. pontot), akkor arra a következtetésre jutott volna, hogy önálló releváns piacokról van szó, amelyeket az egyes márkák specifikus pótalkatrészei alkotnak a helyettesíthetőségüktől függően.

– A javítási és karbantartási szolgálatok piacára vonatkozó vizsgálatról

110 Az órajavítási és -karbantartási szolgáltatások piacát illetően azt a kérdést kell megvizsgálni, hogy a Bizottságnak a megtámadott határozat 17. pontjában szereplő azon megállapítását, amely szerint az említett piacot nem lehet önálló releváns piacként kezelni, igazolják-e a megtámadott határozat 19–22. pontjában szereplő megfontolások.

111 E pontokban a Bizottság a következőket állítja:

„i. Értékesítés utáni javítás és karbantartás

19. Úgy tűnik, hogy a luxus- és presztízsórák ágazatában a piacnak az összetett mechanikus alkatrészek iránti kereslet megjelenésével jellemezhető természetes

fejlődése arra indította az ilyen órákat gyártó társaságok többségét, hogy politikájukat megváltoztatva ezen órák karbantartását és javítását kizárólag a saját szelektív elosztórendszerükön belül engedélyezzék. Az utóbbi húsz évben a luxus- és presztízsórák gyártói egymás után tették magukévá az említett értékesítés utáni szolgáltatások nyújtásával kapcsolatos eme stratégiát, aszerint, hogy mennyire kezelték elsőbbségi területként a luxustermékek piaci szegmensét.

20. A Bizottság felhívja a figyelmet arra, hogy az óragyártók az értékesítés utáni karbantartást és javítást az óraértékesítés mellékes szolgáltatásának tekintik, amit többek között az óragyártók által az említett piacon szerzett jövedelem nagysága is tanúsít. Ezen jövedelem összege nem jelentős, átlagosan a teljes jövedelem kis részét képezi. Egyébiránt a luxus- és presztízsórák gyártói a magas színvonalú értékesítés utáni szolgáltatásokat nyújtó egységes hálózat létrehozását az ügyfelek igényei vezérelte lényegi körülménynek, valamint az elsődleges piacon követett versenystratégiájuk alapvető elemének és szerves részének tekintik. A gyártók szerint az ügyfelek szemében az elsődleges termék veszítene értékéből, ha a róla kialakított képhez nem csúcsminőségű, a márkához méltó, vagy maguk az óragyártók, vagy velük szerződésben álló szolgáltatási központok által biztosított értékesítés utáni karbantartási szolgáltatás, hanem bármi más kapcsolódna.

21. A független órásokat illetően úgy tűnik, hogy ők nem mindig képesek teljesíteni azokat a minőségi követelményeket, amelyeket az óragyártók alkalmaznak a szerződtetett javítóműhelyek kiválasztása során […]. Ezenkívül egyes óragyártók szerint az értékesítés utáni szolgáltatási központjaikban végzett javítások majdnem 30%-a olyan meghibásodásokkal van összefüggésben, amelyet a megfelelő ismeretekkel és tapasztalattal nem rendelkező független órások által végzett nem megfelelő vagy hibás javítások okoztak.

22. Azt is meg kell állapítani, hogy a szóban forgó termék egy másik sajátossága abban áll, hogy az értékesítés utáni szolgáltatásoknak a luxus- és presztízsórák egész élettartama alatt jelentkező költsége az ügyfelek számára elenyésző az óra eredeti árához képest, és ennélfogva az ügyfelek a teljes »csomag« többé-kevésbé jelentéktelen elemének tekintik."

112 Először is emlékeztetni kell arra (lásd a fenti 108. pontot), hogy ha egyes gazdasági szereplők szakosodnak, és kizárólag valamely elsődleges piactól függő piacon vagy az utópiacon tevékenykednek, akkor az önmagában komoly jele annak, hogy létezik külön piac.

113 Márpedig a felperes az igazgatási eljárás során azzal érvelt, hogy az a tény, hogy a független órások, akik önálló foglalkozási ágat képviselnek, nincsenek jelen az órák piacán, hanem csak az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piacán tevékenykednek, önmagában annak a jele, hogy az említett szolgáltatásoknak önálló piaca van. A Bizottság elmulasztotta figyelembe venni ezt a felperes által adott jelzést.

114 Másodszor meg kell állapítani, hogy még ha a jelen ügy körülményei nagyon sajátságosak is – tekintettel arra a tényre, hogy egyrészt termékpiacról, másrészt értékesítés utáni szolgáltatások piacáról van szó – a Bizottság nem mentesülhet az alól, hogy figyelembe vegye a releváns piac meghatározására vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, amikor úgy dönt, hogy az utópiacot az elsődleges piaccal együtt, esetlegesen egységes releváns piacként vizsgálja.

115 Márpedig azon az információn túl, hogy az értékesítés utáni szolgáltatások költsége elenyésző a luxus- vagy presztízsóra eredeti árához képest, a Bizottság által a megtámadott határozat 19–22. pontjában felsorolt megfontolások egyike sem kapcsolódik a fenti 67. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban szerepelő körülményekhez vagy az érintett piac meghatározásáról szóló közleményben szereplő körülményekhez (lásd a fenti 68–70. pontot).

116 Ezenfelül meg kell állapítani, hogy a Bizottság nem végezte el az általa a pótalkatrészek piacát vagy piacait illetően legmegfelelőbbnek tartott vizsgálatot, nevezetesen – *mutatis mutandis* – azt, amely annak megállapítására irányul, hogy a fogyasztók a javítási és karbantartási szolgáltatások árának megemelését kikerülhetik-e a más gyártók elsődleges termékeire való váltással.

117 Harmadszor emlékeztetni kell arra, hogy a megtámadott határozat 22. pontja szerint az értékesítés utáni szolgáltatások költsége elenyésző az óra árához képest, illetve hogy a megtámadott határozat 27. lábjegyzete értelmében „a fogyasztók nem tekintik szempontnak az értékesítés utáni szolgáltatások költségét az órák kiválasztása során”.

118 Ennélfogva a fenti körülményekre, valamint arra tekintettel, hogy a megtámadott határozatban nem szerepel olyan bizonyítás, amely figyelembe venné az ítélkezési gyakorlat és az érintett piac meghatározásáról szóló közleményben megállapított (a fenti 67–70. pontban hivatkozott) szempontokat, a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy a Bizottság nem bizonyította sem azt, hogy a szolgáltatások piacán alkalmazott mérsékelt áremelés a luxus- és presztízsórák piacán lévő kereslet elmozdulásával járna, aminek

következtében az ilyen áremelés nem kifizetődővé válhatna, sem azt, hogy a szolgáltatások ára általában befolyásolja az elsődleges termékek közötti versenyt.

119 Következésképpen a Bizottság a megtámadott határozat 19–22. pontjában ismertetett megfontolások alapján nem állapíthatta meg, hogy az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piaca nem képez önálló releváns piacot, hanem a luxus- és presztízsórák piacával együtt kell vizsgálni. E tekintetben tehát a Bizottság nyilvánvaló értékelési hibát követett el.

120 Mivel a Bizottság azon megállapításaival kapcsolatban, amelyek szerint az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piaca, illetve a pótalkatrészek piaca vagy piacai nem képeznek külön vizsgálandó releváns piacokat, nyilvánvaló értékelési hibát követett el, meg kell vizsgálni, hogy e hibák ellenére a Bizottság megállapíthatta-e jogszerűen, hogy nem áll fenn a vizsgálata folytatásához szükséges közösségi érdek.

121 A megtámadott határozatból egyértelműen kitűnik, hogy az említett érdek hiányára vonatkozó bizottsági megállapítást alátámasztó fő okok egyike az EK 81. cikk és az EK 82. cikk megsértése megvalósulásának csekély valószínűsége. Meg kell tehát vizsgálni, hogy a releváns piac téves meghatározása hatással lehetett-e a közösségi versenyszabályok megsértése megvalósulásának valószínűségére vonatkozó bizottsági megállapításokra.

3. *Az EK 81. cikk megsértéséről*

A felek érvei

122 A felperes azzal érvel, hogy a svájci óragyártók ténylegesen megállapodtak abban, hogy kizárják a független órásokat az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak közösségi piacáról, megsértve ezzel az EK 81. cikket. Ezenkívül úgy véli, hogy a Bizottság hibát követett el azzal, hogy a független órások pótalkatrészekkel való ellátásának megtagadásában álló magatartást szelektív elosztórendszernek tekintette, amelyre vonatkozik a 2790/1999 rendeletben szereplő csoportmentesség.

123 A megtámadott határozat 27. és 28. pontját illetően, amelyekben a Bizottság azt állítja, hogy nem talált összehangolt magatartásra utaló bizonyítékot, a felperes azzal érvel, hogy az ilyen magatartás fennállására általában nem közvetlen bizonyítékok utalnak, hanem az adott ügy egyedi körülményei. Márpedig a jelen ügyben a felperes az igazgatási eljárás során több bizonyítékkal is szolgált e tekintetben. Jelezte először is, hogy a svájci óragyártók többsége bizonyos időszakra felfüggesztette a pótalkatrészekkel való ellátást, másodszor hogy majdnem az összes olyan gyártó, amely ellen a panasza irányul, jól szervezett gyártói „csoportokhoz" tartozik, harmadszor hogy e gyártók a Fédération horlogère suisse (FHS) tagjaként rendszeresen találkoznak stratégiai kérdések megvitatására. Márpedig a Bizottság nem vette figyelembe ezeket a körülményeket, és arra szorítkozott, hogy vitatta azon időszak tartamát, amely alatt a svájci óragyártók ténylegesen megtagadták a pótalkatrészekkel való ellátást (a megtámadott határozat 16. pontja). A Bizottság még ezt is megalapozatlanul tette, mivel a felperes olyan dokumentumot terjesztett elé, amely bemutatja, hogy az ellátás megtagadása egy bizonyos tagállamban időben hogyan koncentrálódott .

124 Mindenesetre a felperes szerint a Bizottság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a kérdéses magatartásra vonatkozik az EK 81. cikk (1) bekezdésének alkalmazása alóli mentesség, mivel nem teljesültek az EK 81. cikk (3) bekezdésében szereplő, a 2790/1999 rendeletben részletezett feltételek.

125 A Bizottság – amint azt a megtámadott határozat 27. és 28. pontjában kifejtette – azzal érvel, hogy a vizsgálata során semmilyen bizonyítékot nem talált arra, hogy a luxus- és presztízsóragyártók összehangolták magatartásukat, vagy megállapodtak. A felperes egyetlen olyan megbízható információval sem szolgált, amely alapján megállapíthatta volna az EK 81. cikk megsértését. Éppen ellenkezőleg, az órák elsődleges piaca versenypiacnak bizonyult, amit a felperes sem vitatott.

126 A felperes által előterjesztett, az ellátás különböző szállítók általi megtagadásának időbeli koncentrálódására vonatkozó dokumentumot illetően a Bizottság hangsúlyozza, hogy azt maga a felperes készítette a források megjelölése nélkül, ráadásul egyetlen tagállamot érint. Következésképpen csekély a bizonyító ereje. Mindenesetre ezen irat az órák pótalkatrészeivel való ellátást megtagadók számának 1985 és 2008 közötti, a piac természetes fejlődését tükröző növekedését mutatja.

127 A Bizottság azt állítja, hogy a svájci óragyártók által létrehozott szelektív elosztórendszer megfelel a 2790/1999 rendelet rendelkezéseinek, és nincs bizonyíték arra, hogy az említett rendelet 4. cikke a) pontjával ellentétes magatartás valósult meg. Az a tény, hogy a svájci óragyártók magatartásukon változtatva minőségi követelményekre alapított szelektív elosztórendszert alakítottak ki, teljes egészében a piac változásának következménye, illetve a fogyasztói igényeket, valamint a gyártók jobb minőségű szolgáltatások garantálására irányuló célját tükrözi.

128 A beavatkozó azzal érvel, hogy nem felel meg a tényeknek a felperes azon állítása, hogy az ellátás különböző szállítók általi megtagadása a panaszt megelőző „mintegy két évre” koncentrálódott.

129 Egyébiránt a beavatkozó egyetért a Bizottság azon megállapításával, amely szerint a független órások által nyújtott értékesítés utáni szolgáltatások minőségét illetően több panasz születik, mint a szerződött kiskereskedők vagy maga a gyártó által nyújtott szolgáltatások minőségét illetően.

A Törvényszék álláspontja

130 Először is, a felperesnek a svájci óragyártók közötti megállapodás fennállására vonatkozó kifogását illetően meg kell állapítani, hogy nem bizonyította, hogy jogellenes a Bizottságnak a megtámadott határozat 28. pontjában szereplő azon megállapítása, amely szerint a felperes nem terjesztett elő olyan bizonyítékot, amely arra utal, hogy a gyártók a független órásoknak a luxus- és presztízsórák javítási és karbantartási szolgáltatásai piacáról való kizárása érdekében megállapodtak, vagy összehangolták magatartásukat.

131 Meg kell állapítani különösen, hogy „Az ellátást megtagadók számának növekedése” című dokumentum azt mutatja, hogy 1985-ben csak három márka tagadta meg a pótalkatrészekkel való ellátást, 1990-ben öt, 1995-ben tizenöt, 2000-ben harmincöt, 2005-ben harmincnyolc és 2008-ban ötven.

132 Ennélfogva meg kell állapítani, hogy még ez a felperes által készített dokumentum is a Bizottság azon álláspontját látszik megerősíteni, amely szerint az ellátást megtagadók számának növekedése nem megállapodás eredménye volt, hanem arra az egyes svájci óragyártók önálló üzleti döntései nyomán került sor.

133 Másodszor a felperes azt hozza fel, hogy a pótalkatrészek szelektív elosztórendszerével kapcsolatos gyakorlat – ami a független órások említett alkatrészekkel való ellátásának megtagadásával, és annak megtiltásával jár, hogy a hálózatba bevont vállalkozások a hálózaton kívüli gazdasági szereplőket lássanak el az említett alkatrészekkel – az EK 81. cikkel ellentétes magatartás, amelyre nem vonatkozhat a 2790/1999 rendeletben biztosított csoportmentesség.

134 Emlékeztetni kell arra, hogy az említett rendelet 2. cikkének (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Az [EK 81. cikk] (3) bekezdése alapján és e rendelet rendelkezéseire is figyelemmel, ez a rendelet kinyilvánítja, hogy az [EK 81. cikk] (1) bekezdését nem lehet alkalmazni az olyan megállapodásokra vagy összehangolt magatartásokra, amelyek a megállapodás alkalmazásában a termelési vagy forgalmazási láncolat különböző szintjein működő két vagy több vállalkozás között jöttek létre, és amelyek azokra a feltételekre vonatkoznak, amelyek mellett egyes áruknak vagy szolgáltatásoknak a felek által történő vásárlása, értékesítése vagy viszonteladása történik (»vertikális megállapodások«).

Ez a mentesség annyiban alkalmazandó, amennyiben az ilyen megállapodások az [EK] 81. cikk (1) bekezdésének hatálya alá tartozó versenykorlátozásokat tartalmaznak (»vertikális korlátozások«)."

135 Ugyanezen rendelet 3. cikke szerint „a 2. cikkben előírt mentesség alkalmazásának feltétele az, hogy a szállító piaci részesedése azon az érintett piacon, amelyen a szerződés szerinti árukat vagy szolgáltatásokat értékesíti, ne haladja meg a 30%-ot”.

136 Ezenfelül a vertikális korlátozásokról szóló iránymutatás (HL 2000. C 291., 1. o.) 94. pontja értelmében:

„Ha a szállító mind eredeti berendezést, mind pedig ehhez a berendezéshez pót- vagy cserealkatrészeket is gyárt, akkor gyakran ő az egyetlen, vagy a fő szállító a szervizés cserealkatrészek helyettesítési célokra való eladásának piacán. […] A [2790/1999] rendelet alkalmazása tekintetében az érintett piac lehet az eredeti berendezés piaca, beleérve ebbe az alkatrészeket is, vagy létezhet egy különálló eredetiberendezés-piac és a helyettesítési célokra való eladás piaca, az eset olyan körülményeitől függően, mint például a szóban forgó korlátozások hatásai, a berendezés élettartama, vagy a javítási, illetve csereköltségek nagysága.”

137 A jelen ügyben e tekintetben a Bizottság a megtámadott határozat 33. pontjában a következőket állapítja meg:

„[…] A fentiekben kifejtetteknek megfelelően a Bizottság által a jelen eljárás céljából elvégzett vizsgálat arra a következtetésre vezetett, hogy a pótalkatrészek utópiaca nem tekintendő az elsődleges piachoz képest önálló piacnak. Következésképpen értékelni kell az adott óragyártó általános piaci befolyását, illetve figyelembe kell venni az elsődleges piacon elfoglalt különös helyzetét és ott érvényesülő befolyását. Ezért – tekintetbe véve, hogy úgy látszik, a panasszal érintett óragyártók egyike sincs erőfölényben az elsődleges piacon, illetve nem rendelkezik 30%-ot meghaladó piaci részesedéssel – úgy tűnik, hogy e gyártók részesülhetnek a csoportmentességi rendelet biztosította kedvezményben.”

138 Emlékeztetni kell arra, hogy nem zárható ki, hogy a fenti 107. pontban megállapított nyilvánvaló értékelési hiba hiányában a Bizottság azt állapította volna meg, hogy a márkák specifikus pótalkatrészei – helyettesíthetőségüktől függően – önálló releváns piacokat alkotnak.

139 A megtámadott határozatban azonban egyáltalán nincs bizonyítva, hogy a svájci óragyártók piaci részesedése a márkák specifikus pótalkatrészeinek piacán is 30% alatt marad.

140 E körülmények között nem zárható ki, hogy a Bizottság a fenti 107. pontban megállapított nyilvánvaló értékelési hiba hiányában, valamint ha a megtámadott határozatban megismételte volna azt az ideiglenes álláspontban szereplő magállapítását, amely szerint a luxus- és presztízsóragyártók kizárólagos szállítói a saját márkáik specifikus pótalkatrészeinek, arra a következtetésre jutott volna, hogy a 2790/1999 rendeletben biztosított mentesség – a rendelet 3. cikkére tekintettel – nem alkalmazandó.

141 Ezenfelül hangsúlyozni kell, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 43. pontjában, a „Következtetés" cím alatt, a szelektív elosztórendszerek EK 81. cikkel való ellentétességének csekély valószínűségét illetően, a 2790/1999 rendelet szerinti csoportmentesség alkalmazásán kívül nem említ más körülményt. Ennélfogva a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy e körülménynek meghatározó jelentősége volt e tekintetben.

142 Következésképpen úgy kell tekinteni, hogy a fenti 107. pontban megállapított nyilvánvaló értékelési hiba a Bizottságnak az EK 81. cikk megsértésének csekély valószínűségével kapcsolatos megállapítására is vonatkozik.

4. *Az EK 82. cikk megsértéséről*

A felek érvei

143 A felperes a Bizottságnak a megtámadott határozat 39–42. pontjában szereplő megállapításait illetően azzal érvel, hogy a Bizottság az ideiglenes álláspontban elismerte, hogy az egyes svájci óragyártók a saját márkáik specifikus pótalkatrészei tekintetében erőfölényben vagy monopolhelyzetben vannak. E gyártók a pótalkatrészeikkel való ellátás folytatásának megtagadásával visszaélést követtek el.

144 A felperes szerint az a tény, hogy a Bizottság versenypiacnak tekinti a svájci órák piacát, nincs hatással a javítási és karbantartási szolgáltatások piacán érvényesülő verseny feltételeire, amely piacot a jelen ügyben önálló releváns piacként kellett volna felfogni. A felperes megjegyzi, hogy ez utóbbi piac már nem versenypiac, azzal a kivétellel, hogy a független órások és a svájci óragyártók között korlátozott mértékben még érvényesül bizonyos fokú verseny. A svájci óragyártók azon magatartása, hogy megtagadják a pótalkatrészekkel való ellátás folytatását, arra irányul, hogy még ezt a korlátozott mértékű versenyt is megszüntesse.

145 A Bizottság hangsúlyozza, hogy az általa végzett vizsgálat szerint az órák piaca az elsődleges piac, amelytől teljes mértékben függ az órák pótalkatrészeinek utópiaca. Az órák piaca kellő mértékben versenypiac, és semmilyen körülmény nem tanúskodik arról, hogy a svájci óragyártók kollektív erőfölényben vannak, még kevésbé arról, hogy azzal visszaélnek.

146 A beavatkozó azt állítja, hogy az elsődleges piacon nincs erőfölényben. Nem teljesülnek továbbá a kollektív erőfölény fennállásának megállapításához szükséges feltételek sem.

A Törvényszék álláspontja

147 A Bizottság a megtámadott határozat 41. pontjában a következőképpen vélekedik:

„[A]z utópiacokat illetően már megállapításra került, […] hogy nem valószínű, hogy azok külön vizsgálandó piacok, és így a rajtuk megvalósuló erőfölény kérdését nem az elsődleges piactól függetlenül kell vizsgálni."

148 A Bizottság a megtámadott határozat 44. pontjában, a „Következtetés" cím alatt a következőket állítja:

„[A] vizsgálat alapján első látásra azt a következtetést lehet levonni, hogy a jelen ügyben az utópiacok nem önálló piacok, és úgy tűnik, hogy a vizsgált utópiacokon nem áll fenn sem kollektív, sem egyedi erőfölény. Erőfölény hiányában az azzal való visszaélésre vonatkozó kérdés teljesen okafogyottá vált."

149 Amint azt a Törvényszék a fenti 109. pontban megjegyezte, nem zárható ki, hogy a Bizottság a fenti 107. pontban megállapított nyilvánvaló értékelési hiba hiányában úgy

tekintette volna, hogy a márkák specifikus pótalkatrészei – a helyettesíthetőségüktől függően – önálló releváns piacokat alkotnak.

150 Meg kell állapítani, hogy a megtámadott határozat egyáltalán nem vizsgálja a svájci óragyártóknak a saját márkáik specifikus pótalkatrészei piacán elfoglalt helyzetét. Ennek megfelelően a megtámadott határozatban a Bizottság nem vizsgálta felül azt az ideiglenes álláspontbeli megállapítását, amely szerint a luxus- és presztízsóragyártók kizárólagos szállítói a saját márkáik specifikus pótalkatrészeinek, illetve nem foglalt állást a felperes azon állításáról, amely szerint a svájci óragyártók erőfölénnyel rendelkeznek a saját márkáik specifikus pótalkatrészeinek piacán.

151 Ennélfogva nem zárható ki, hogy ha a Bizottság azt állapította volna meg, hogy a márkák specifikus pótalkatrészei önálló releváns piacokat alkotnak, és megvizsgálta volna a svájci óragyártók e piacokon elfoglalt helyzetét, akkor megismételte volna azt az ideiglenes álláspontbeli megállapítását, amely szerint a luxus- és presztízsóragyártók kizárólagos szállítói a saját márkáik specifikus pótalkatrészeinek. Következésképpen nem zárható ki, hogy ennek alapján megállapította volna, hogy az említett gyártók erőfölényben, sőt monopolhelyzetben vannak, legalábbis bizonyos pótalkatrészeik tekintetében, amelyek önálló releváns piacokat alkotnak.

152 Mivel a Bizottság azt a megállapítását, hogy csekély az EK 82. cikk megsértése fennállásának valószínűsége, a svájci óragyártók erőfölényének hiányára alapította, a releváns piac meghatározásával összefüggésben elkövetett nyilvánvaló értékelési hiba az említett megállapítást is érinti.

5. *A vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek értékeléséről*

A felek érvei

153 A felperes szerint a megtámadott határozat 9. pontjában szereplő, az állítólagos jogsértésnek a közös piacra gyakorolt korlátozott hatására, a szükséges vizsgálat összetettségére és a jogsértés megállapításának csekély valószínűségére vonatkozó bizottsági állítások tévesek, vagy legalábbis semmilyen bizonyítékkal vagy érvvel nincsenek alátámasztva. Úgy véli, hogy különösen az állítólagos jogsértések korlátozott hatására vonatkozó állítás téves, mivel e jogsértések azzal fenyegetnek, hogy egy kézműves mesterség eltűnik az Unióban.

154 Ezenkívül a felperes azzal érvel, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 14. pontjában elismeri ugyan, hogy „nincs meggyőződve arról, hogy a jelen ügyben a luxus- és presztízsórák piaca az (elsődleges) releváns piac", mégis e meghatározásra alapítja értékelését. Hasonlóképpen, a releváns piac meghatározásának hiányában a Bizottság logikai hiba elkövetése nélkül nem állapíthatta meg, hogy „semmi nem utal arra, hogy e piac működésében zavar keletkezett".

155 A Bizottság továbbá nem vette figyelembe azt a tényt, hogy az állítólagos versenyellenes magatartás valamennyi tagállamot érinti, aminek következtében maga van a legmegfelelőbb helyzetben az egészséges versenynek a közös piacon való helyreállítását biztosító intézkedések meghozatalára. A felperes az arra a kérdésre vonatkozó ítélkezési gyakorlatra hivatkozik, hogy a panaszosnak a nemzeti bíróságokhoz való irányításával a Bizottság figyelembe vette-e az e bíróságok által biztosítható védelem terjedelmét. Márpedig a jelen ügyben nem oldhatók meg a verseny működésével

kapcsolatos zavarok egyetlen nemzeti hatóság vagy bíróság határozatával, különösen azért nem, mert nem minden svájci óramárka van jelen minden tagállamban.

156 A Bizottság a fenti 28. pontban hivatkozott Ufex és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 79. pontjára hivatkozik. Azt hozza fel, hogy a vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdeket mérlegelési szempont alapján kell értékelni. E szempont alkalmazásával joggal állapíthatja meg, hogy nem áll fenn a valamely panasz vizsgálatának folytatásához szükséges érdek, méghozzá egyetlen tényező vagy különböző tényezők együttes figyelembevétele alapján. Mivel az adott panaszhoz fűződő közösségi érdek az egyes ügyek körülményeitől függnek, az általa figyelembe vehető értékelési szempontok száma nem korlátozható, illetve – fordított értelemben – nem lehet arra kötelezni, hogy kizárólag egyes szempontokat alkalmazzon.

A Törvényszék álláspontja

157 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint amikor a Bizottság valamilyen mértékű jelentőséget tulajdonít az elé terjesztett panaszoknak, meghatározhatja a panaszok kivizsgálásának sorrendjét, és elsőbbségi szempontként hivatkozhat az ügyhöz fűződő közösségi érdekre (a fenti 27. pontban hivatkozott Tremblay és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 60. pontja; lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-24/90. sz., Automec kontra Bizottság ügyben 1992. szeptember 18-án hozott ítélet [EBHT 1992., II-2223. o.] 83–85. pontját).

158 A valamely panasszal kapcsolatos vizsgálat folytatásához fűződő közösségi érdek értékelésénél a Bizottságnak az adott ügy körülményeit, és különösen a hozzá benyújtott panaszban előadott ténybeli és jogi elemeket kell figyelembe vennie. A Bizottságnak különösen az a feladata, hogy mérlegelje az állítólagos jogsértésnek a közös piac működésével kapcsolatos jelentőségét, a jogsértés fennállása bizonyíthatóságának

valószínűségét, valamint a szükséges vizsgálati intézkedések terjedelmét arra figyelemmel, hogy a legkedvezőbb feltételek mellett tudja ellátni az EK 81. cikk és EK 82. cikk betartásával kapcsolatos ellenőrző feladatkörét (lásd ebben az értelemben a fenti 157. pontban hivatkozott Automec kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 86. pontját; a fenti 27. pontban hivatkozott Tremblay és társai kontra Bizottság ítélet 62. pontját, valamint a fenti 27. pontban hivatkozott Sodima kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 46. pontját).

159 E tekintetben a Törvényszék feladata különösen annak vizsgálata, hogy a határozatból kitűnik-e, hogy a Bizottság mérlegelte az állítólagos jogsértésnek a közös piac működésével kapcsolatos jelentőségét, a jogsértés fennállása bizonyíthatóságának valószínűségét, valamint a szükséges vizsgálati intézkedések terjedelmét arra figyelemmel, hogy a legkedvezőbb feltételek mellett tudja ellátni az EK 81. cikk és EK 82. cikk betartásával kapcsolatos ellenőrző feladatkörét (lásd a fenti 27. pontban hivatkozott Sodima kontra Bizottság ügyben hozott ítélet 46. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

160 Ezenkívül emlékeztetni kell a fenti 65. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatra, amely szerint az uniós bíróságnak a Bizottság e területen elismert diszkrecionális jogköre gyakorlására vonatkozólag végzett felülvizsgálata nem indíthatja e bíróságot arra, hogy a közösségi érdekre vonatkozó saját értékelését a Bizottság által végzett értékelés helyébe léptesse, hanem e felülvizsgálat célja annak ellenőrzése, hogy a vitatott határozat nem alapul-e helytelen ténymegállapításokon, illetőleg hogy nem szenved-e bármilyen jogi hibában vagy nyilvánvaló értékelési hibában, vagy pedig nem jelent-e hatáskörrel való visszaélést.

161 Végül emlékeztetni kell arra, hogy a nyilvánvaló értékelési hiba nem elegendő indok a vitatott határozat megsemmisítéséhez, amennyiben az adott ügy különös körülményei között e hiba nem befolyásolja meghatározóan az eredményt (a Törvényszék T-60/05. sz., UFEX és társai konra Bizottság ügyben 2007. szeptember 12-én hozott ítéletének [EBHT 2007., II-3397. o.] 77. pontja; lásd ebben az értelemben a Törvényszék T-126/99. sz., Graphischer Maschinenbau kontra Bizottság ügyben 2002. május 14-én hozott ítéletének [EBHT 2002., II-2427. o.] 48. és 49. pontját). Hasonlóképpen, a Bizottságnak ahhoz, hogy eleget tegyen az indokolási kötelezettségének, elegendő azon tényeket és jogi megfontolásokat ismertetnie, amelyek a határozat

főbb tartalmi elemei vonatkozásában különös jelentőséggel bírnak (lásd a Törvényszék T-211/05. sz., Olaszország kontra Bizottság ügyben 2009. szeptember 4-én hozott ítéletének [EBHT 2009., II-2777. o.] 68. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

162 Ennélfogva meg kell vizsgálni, hogy a megtámadott határozat rendszerében milyen jelentőséggel bírnak azok a megállapítások, amelyeket a következő jogsértések érintenek: az indokolás elégtelensége (lásd a fenti 49. pontot), a releváns körülmények figyelembevételének a Bizottság azon kötelezettsége ellenére történő elmaradása, hogy alaposan megvizsgálja a panaszos által tudomására hozott ténybeli és jogi körülmények összességét (lásd a fenti 33. pontot), valamint a nyilvánvaló értékelési hibák (lásd a fenti 107. és 119. pontot); mindezt annak megállapítása érdekében, hogy e jogsértések érinthették-e az állítólagos jogsértésnek a közös piac működésével kapcsolatos jelentősége, a jogsértés fennállása bizonyíthatóságának valószínűsége, valamint a szükséges vizsgálati intézkedések terjedelme Bizottság általi mérlegelését.

163 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek hiányára vonatkozó bizottsági megállapítás négy fő megfontoláson alapul. Először is a panasz korlátozott méretű és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra vagy piaci szegmensre vonatkozik. Másodszor a Bizottság nem tudott arra a következtetésre jutni, hogy a svájci óragyártók versenyellenes megállapodást kötöttek vagy versenyellenes módon összehangolták magatartásaikat, konkrétabban véve pedig valószínűtlen, hogy az általuk létrehozott szelektív elosztórendszerek nem tartoznak a 2790/1999 rendeletben biztosított csoportmentesség hatálya alá. Harmadszor a két utópiac nem önálló piac, semmilyen erőfölény nem tűnt megállapíthatónak, és ennek következtében az azzal való visszaélésre vonatkozó kérdés okafogyottá vált. Negyedszer az állítólagos jogsértésekről kialakított értékelése alapján, még ha több erőforrást fordítana is a panasz kivizsgálására, csekély a valószínűsége annak, hogy meg lehetne állapítani a versenyszabályok megsértését. Mindenesetre, még ha meg is lehetne

állapítani jogsértéseket, a nemzeti versenyhatóságok és bíróságok megfelelő helyzetben lévőnek tűnnek e jogsértések elbírálására (lásd a fenti 8–11. pontot).

164 Először is a Törvényszék úgy ítéli meg, hogy az a megállapítás, amely szerint a panasz korlátozott méretű, és így korlátozott gazdasági jelentőségű piacra vagy piaci szegmensre vonatkozik, fontos szerepet játszott a vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek fennállásának megállapításakor értékelendő tényezőknek a Bizottság általi mérlegelésében. Márpedig az említett megállapítás indokolása elégtelen, és vele kapcsolatban a Bizottság megsértette a valamennyi releváns jogi és ténybeli körülmény figyelembevételére és a panaszos által tudomására hozott ilyen körülmények összességének alapos vizsgálatára vonatkozó kötelezettségét (lásd a fenti 49. pontot).

165 Másodszor emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság által a releváns piac meghatározásakor elkövetett nyilvánvaló értékelési hibák érvénytelenné teszik az EK 81. cikk és az EK 82. cikk megsértése fennállásának csekély valószínűségére vonatkozó megállapításait is.

166 Nem orvosolhatja e jogsértéseket a Bizottságnak a megtámadott határozat 14. pontjában szereplő azon megállapítása, amely szerint „nincs meggyőződve arról, hogy a jelen ügyben a luxus- és presztízsórák piaca az (elsődleges) releváns piac”, és amely szerint egyébként sem volt szükség a releváns piac pontos körülhatárolására, mivel „semmi nem utal[t] arra, hogy e piac működésében zavar keletkezett”.

167 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 33. pontjában (lásd a fenti 137. pontot) a következőképpen vélekedett:

„Az […] elvégzett vizsgálat arra a következtetésre vezetett, hogy a pótalkatrészek utópiaca nem tekintendő az elsődleges piachoz képest önálló piacnak. Következésképpen értékelni kell az adott óragyártó általános piaci befolyását, illetve figyelembe kell venni az elsődleges piacon elfoglalt különös helyzetét és ott érvényesülő befolyását. Ezért – tekintetbe véve, hogy úgy látszik, a panasszal érintett óragyártók egyike sincs erőfölényben az elsődleges piacon, illetve nem rendelkezik 30%-ot meghaladó piaci részesedéssel – úgy tűnik, hogy e gyártók részesülhetnek a csoportmentességi rendelet biztosította kedvezményben."

168 Emlékeztetni kell arra is, hogy a Bizottság a megtámadott határozat 44. pontjában (lásd a fenti 148. pontot) a következőképpen vélekedett:

„[A] vizsgálat alapján első látásra azt a következtetést lehet levonni, hogy a jelen ügyben az utópiacok nem önálló piacok, és ezért úgy tűnik, hogy a vizsgált utópiacokon nem áll fenn […] erőfölény. Erőfölény hiányában az azzal való visszaélésre vonatkozó kérdés teljesen okafogyottá vált."

169 Ennélfogva a megtámadott határozatból egyértelműen kitűnik, hogy a Bizottság az EK 81. cikk és EK 82. cikk megsértése fennállásának csekély valószínűségére vonatkozó megállapítása alátámasztására a piac első látásra való meghatározására támaszkodott, az érintett piac működésének megzavarására utaló információk hiányára vonatkozó megállapítását pedig az elsőként említett megállapításra alapította. A Bizottság tehát nem állíthatja megalapozottan, hogy a piac működésének megzavarására utaló információk hiányában nem kellett meghatároznia a releváns piacot, mivel az említett

zavar hiányára vonatkozó megállapítását éppen a releváns piac általa mégis elvégzett meghatározására alapította.

170 Hasonlóképpen, a Bizottság által a releváns piac meghatározásakor elkövetett jogsértéseket nem orvosolhatja a megtámadott határozat 18. pontjában szereplő azon állítása, amely szerint „még ha feltételezzük is, hogy e piacok önálló releváns piacoknak tekintendők, az a tény, hogy az elsődleges piac versenypiacnak tűnik, nagyon valószínűtlenné teszi az esetleges versenyellenes hatások fennállását[; k]onkrétabban, az utópiacokon alkalmazott áremelések általában nem kifizetődők az elsődleges piaci értékesítésekre gyakorolt hatásuk miatt, hacsak nem csökkentik az árakat az elsődleges piacon az utópiacok magasabb árainak ellentételezésére".

171 A Bizottság ugyanis sem vizsgálattal, sem bizonyítékokkal nem támasztja alá azon állítását, amely szerint „az utópiacokon alkalmazott áremelések általában nem kifizetődők az elsődleges piaci értékesítésekre gyakorolt hatásuk miatt". Éppen ellenkezőleg, a megtámadott határozatban ezen állítást megkérdőjelező körülményt említ, amikor hangsúlyozza, hogy „a fogyasztók nem tekintik szempontnak az értékesítés utáni szolgáltatások költségét az órák kiválasztása során". E körülménynek ugyanis valószínűleg az a következménye, hogy az említett szolgáltatások árának – vagy a pótalkatrészek abba beleértendő árának – emelése nincs hatással az utópiacokon árat emelő márka órái iránti keresletre (lásd a fenti 106. pontot).

172 Harmadszor, mivel a Bizottság a vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek hiányára vonatkozó megállapítását alátámasztó megfontolások lényegi részével kapcsolatban a Bizottság elégtelen indokolást adott, nem vett figyelembe a panaszban előterjesztett releváns körülményt, és nyilvánvaló értékelési hibákat követett el, meg kell vizsgálni, hogy az egyetlen érvényesként fennmaradó indok – amely szerint a

nemzeti versenyhatóságok és bíróságok megfelelő helyzetben vannak az EK 81. cikk és az EK 82. cikk esetleges megsértéseinek kivizsgálására és elbírálására – önmagában igazolhatja-e a szükséges közösségi érdek hiányára vonatkozó bizottsági megállapítást.

173 Emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint, ha az állítólagos jogsértések hatásai lényegében csak egy tagállam területén érezhetők, és a panaszos jogvitát terjesztett ezen tagállam bíróságai vagy hatáskörrel rendelkező közigazgatási hatóságai elé, a Bizottság a közösségi érdek hiánya miatt elutasíthatja a panaszt, feltéve hogy a nemzeti hatóságok megfelelő módon meg tudják védeni a panaszos jogait, amihez képesnek kell lenniük az annak meghatározásához szükséges ténybeli körülmények feltárására, hogy a szóban forgó magatartások a Szerződés fent hivatkozott rendelkezései megsértésének minősülnek-e (a Törvényszék T-458/04. sz., Au lys de France kontra Bizottság ügyben 2007. július 3-án hozott ítéletének [az EBHT-ban nem tették közzé] 83. pontja; lásd ebben az értelemben a Törvényszék fenti 157. pontban hivatkozott Automec kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 89–96. pontját).

174 Meg kell állapítani továbbá, hogy azok a korábbi ügyek, amelyekben a Törvényszéknek már volt alkalma a Bizottság által felhozott azon indokról határozni, hogy a panaszosoknak lehetőségük volt a jogaiknak a nemzeti hatóságok vagy bíróságok előtti védelmére, olyan helyzetekre vonatkoztak, amelyekben az említett panaszosok által kifogásolt magatartások lényegében egyetlen tagállam területére terjedtek ki, és a panaszosok már az említett hatóságokhoz vagy bíróságokhoz fordultak (a Törvényszék T-114/92. sz., BEMIM kontra Bizottság ügyben 1995. január 24-én hozott ítéletének [EBHT 1995., II-147. o.] 76. és 77. pontja; a fenti 27. pontban hivatkozott Tremblay és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 73. és 74. pontja; a fenti 26. pontban hivatkozott AEPI kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 46. pontja, valamint a fenti 161. pontban hivatkozott UFEX és társai kontra Bizottság ügyben hozott ítéletének 157. pontja).

175 Ezzel ellentétben, a jelen ügyben a Bizottság – bár megjegyzi, hogy a tagállamok között kismértékű eltérés tapasztalható a felperes által kifogásolt magatartás terjedelmét illetően – elismeri, hogy az említett magatartás legalább öt tagállam területét

érinti, továbbá sem cáfolni, sem megerősíteni nem tudja, hogy e magatartás az Unió egész területére kiterjed.

176 Ennek megfelelően a jelen ügyben, még ha feltételezzük is, hogy a nemzeti hatóságok és bíróságok megfelelő helyzetben vannak a panasz tárgyát képező jogsértések elbírálására – amint azt a Bizottság a megtámadott határozat 8. pontjában állítja –, önmagában e megállapítás nem elegendő a Bizottságnak a szükséges közösségi érdek hiányára vonatkozó végső következtetése alátámasztására. A kifogásolt magatartás ugyanis legalább öt, de lehetséges, hogy valamennyi tagállamban megvalósult, és olyan vállalkozásoknak tudható be, amelyek székhelye és termelő egységei az Európai Unión kívül találhatók, ami arra utal, hogy az uniós szintű fellépés hatékonyabb lehet, mint a nemzeti szinten megvalósított fellépések.

177 A fenti megfontolások összességére tekintettel meg kell állapítani, hogy a Bizottság által elkövetett jogsértések befolyásolták a panasz vizsgálatának folytatásához szükséges közösségi érdek fennállására vonatkozó értékelését.

178 Következésképpen a megtámadott határozatot meg kell semmisíteni, anélkül hogy vizsgálni kellene a felperes egyéb jogalapjait vagy érveit, illetve azon kérelmét, hogy távolítsák el az ügy irataiból a Törvényszék által feltett írásbeli kérdésekre adott bizottsági válasz egyik részletét.

A költségekről

179 A Törvényszék eljárási szabályzata 87. cikkének 2. §-a alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Több pervesztes fél esetén a Törvényszék határoz a költségek megosztásáról.

180 A jelen ügyben, mivel a Bizottság és a beavatkozó fél pervesztes lett, úgy kell határozni, hogy a felperes kérelmének megfelelően a beavatkozó a saját költségein felül viseli a felperes részéről a beavatkozás miatt felmerült költségeket, illetve a Bizottság a saját költségein felül viseli a felperes részéről felmerült többi költséget.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (negyedik tanács)

a következőképpen határozott:

1) A Törvényszék a Bizottság által a COMP/E-1/39097. sz. ügyben 2008. július 10-én hozott C(2008) 3600 határozatot megsemmisíti.

2) A Richemont International SA a saját költségein felül viseli a Confédération européenne des associations d'horlogers-réparateurs (CEAHR) részéről a beavatkozás miatt felmerült költségeket.

3) A Bizottság a saját költségein felül viseli a CEAHR részéről felmerült többi költséget.

Czúcz Labucka O'Higgins

Kihirdetve Luxembourgban, a 2010. december 15-i nyilvános tárgyaláson.

Aláírások

Tartalomjegyzék

A jogvita alapját képező tényállás ..... II - 5872

Az eljárás és a felek kérelmei ..... II - 5875

A jogkérdésről ..... II - 5877

1. A panasszal érintett piac méretéről és gazdasági jelentőségéről ..... II - 5878

A felek érvei ..... II - 5878

A Törvényszék álláspontja ..... II - 5879

2. A releváns piac meghatározásáról ..... II - 5886

A felek érvei ..... II - 5886

A Törvényszék álláspontja ..... II - 5891

A „luxus- és presztízsórák" fogalmának a „javításra érdemes órák" fogalma helyett való téves használatára alapított, első kifogásról ..... II - 5894

Az órák javítási és karbantartási szolgáltatásainak piaca és a pótalkatrészek piaca külön vizsgálatának hiányára alapított, második kifogásról ..... II - 5895

– A pótalkatrészek piacára vonatkozó vizsgálatról ..... II - 5896

– A javítási és karbantartási szolgálatok piacára vonatkozó vizsgálatról II - 5907

3. Az EK 81. cikk megsértéséről ..... II - 5912

A felek érvei ..... II - 5912

A Törvényszék álláspontja ..... II - 5914

4. Az EK 82. cikk megsértéséről ..... II - 5918

A felek érvei ..... II - 5918

A Törvényszék álláspontja ..... II - 5919

5. A vizsgálat folytatásához szükséges közösségi érdek értékeléséről ..... II - 5921

A felek érvei ..... II - 5921

A Törvényszék álláspontja ..... II - 5922

A költségekről ..... II - 5930